ЎзССР Давлат китоб палатаси

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

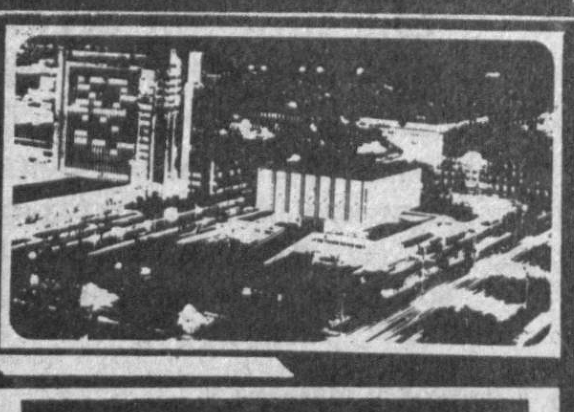

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 10 (8. 439) ◆ 1994 йил 25 январь, сешанба ◆ Сотувда эркин нархда

* *Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони*

ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТЛАРНИ ЯНАДА ЧУҚУРЛАШТИРИШ, ХУСУСИЙ МУЛК МАНФААТЛАРИНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ ВА ТАДБИРКОРЛИКНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Бозор механизми самарали ишлаши учун тегишли шарт-шароитларни таъминлаш, давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш жараёнларини жадаллаштириш зарурлигидан келиб чиқиб ҳамда хусусий мулкни ҳимоя қилиш мақсадида:

1. Республика ҳаётининг барча соҳаларида иқтисодийислоҳотларни жорий этиш бўйича ишларни мувофиқлаштириш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузурида иқтисодий ислоҳот, тадбиркорлик ва хорижий инвестициялар бўйича Идоралараро Кенгаш ташкил этилсин.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги Молия вазирлиги ва Адлия вазирлиги билан биргаликда икки ҳафта муддатда Кенгашнинг тузилмасини, таркибини, мақомини ва унинг ижроия аппарати штатларини белгиласин.

2. Вазирлар Маҳкамаси бир ой муддатда давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш жараёнларини чуқурлаштириш бўйича Давлат дастурини ишлаб чиқсин ҳамда кўриб чиқиш учун тақдим этсин, бунда саноат ва қурилиш тармоқларида хусусийлаштиришни амалга оширишга алоҳида эътибор берилсин. Унда қуйидагилар назарда тутилсин:

ёпиқ турдаги акционерлик жамиятларини фуқароларнинг давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш жараёнига эркин киришини таъминлайдиган очиқ турдаги жамиятларга айлантириш;

Республика кўчмас мулк савдоси биржасини ташкил этиш ҳамда хусусийлаштирилиши керак бўлган давлат объектларини у орқали сотишни амалга ошириш;

Республика фонд биржасини ташкил этиш ҳамда унда хусусийлаштирилаётган корхоналар акцияларининг биринчи туркуми жойлаштирилишини таъминлаш.

«Ўздавжамғарма» Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги, Давлат мулки қўмитаси ва Ўзбекистон Республикаси Марказий банки билан биргаликда ташкил этилаётган ва қайта тузилаётган акционерлик жамиятларининг акцияларини чиқаришни ва уларнинг фонд биржасида жойлаштирилишини таъминласин.

3. Савдо ва хизмат кўрсатиш соҳаси объектларини, шунингдек, улар жойлашган ер участкаларини жисмоний ва юридик, шу жумладан, хорижий шахсларга хусусийлаштириладиган объектларни сотиб олишда улар фойдаланадиган маблағларнинг манбалари бўйича декларацияни улардан талаб қилмаган ҳолда танлов асосида хусусий мулк қилиб сотишга рухсат берилсин.

Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимлари хусусий мулк асосида қурилаётган ва ташкил этилаётган савдо ва хизмат кўрсатиш соҳаси корхоналарини шаҳарлар ва аҳоли яшайдиган жойларнинг энг нуфузли ва гавжум қисмларида жойлаштиришни назарда тутсинлар.

Бунинг учун тегишли маблағлар ва имкониятларга эга бўлганларнинг ҳаммасига зарур имтиёзлар, шу жумладан, кредитлар, шунингдек, хусусий корхона эгаларига Ўзбекистон Республикаси Конституцияси доирасида давлат кафолатлари берилсин.

Барча давлат тузилмалари ва мансабдор шахслар Фармоннинг ушбу бандини сўзсиз бажаришни таъминласинлар, бунда хусусий мулкчилик ҳуқуқига нисбатан ҳар қандай тажовуз қонун билан қатъий ва аёвсиз бартараф этилиши назарда тутилсин.

4. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги:

давлатга қарашли бўлмаган мулкни ҳуқуқий ҳимоя қилишни таъминлаш юзасидан аниқ чора-тадбирлар ҳамда фуқароларнинг хусусий мулкка эгалик ҳуқуқларини бузганлик учун маъмурий ва жиноий жавобгарлик чораларини белгиласин. Кўрсатилган таклифлар директив органларга тақдим этилсин;

белгиланган тартибда Ўзбекистон Республикасининг Жиноят, Фуқаролик кодексларига ҳамда бошқа қонун ҳужжатларига қўшимчалар ва ўзгартиришлар киритиш тўғрисидаги таклифларни тақдим этсинлар.

5. Ўзбекистон Республикасида валюта бозорини ривожлантириш ва муомаладаги мавжуд валюта ресурсларидан фойдаланиш самарадорлигини ошириш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолият Миллий банки:

халқаро банк амалиётида қабул қилинган нормаларга мувофиқ фоизлар тўлаган ҳолда жисмоний шахсларга чет эл валютасида счётлар очиш учун жойларда зарур шароитлар яратсин;

ўзининг «ВИЗА Интернешнл» дебит ва кредит карточкаларини муомалага чиқаришни ҳамда уларга ҳам Ўзбекистон Республикаси ичида, ҳам чет элда хизмат кўрсатишни тезлаштирсин;

банкларнинг нақд чет эл валютасидаги касса операцияларини ўз корреспондентлик счётлари тизими орқали марказлаштирилган тарзда хизмат кўрсатишга қабул қилсин.

6. Фуқароларнинг товарлар келтиришни ва ички бозорни тўлдиришни таъминлайдиган хусусий-тадбиркорлик фаолияти ҳар томонлама рағбатлантирилсин, майда улгуржи, шу жумладан, оилавий асосдаги савдо тузилмаларини ташкил этиш бутун чоралар билан қўллаб-қувватлансин.

Ушбу мақсадда Ўзбекистон Республикаси ташқи иқтисодий фаолият Миллий банки ва акционерлик-тижорат банклари тегишли гаров ёки кафолат шарти билан Ўзбекистон Республикаси фуқароларига миллий ва чет эл валютасида кредит беришни амалга оширсинлар. Давлат муассасалари кўрсатилган тузилмаларни рўйхатга олишда ва банкларда уларнинг счётларини очишда мавжуд бўлган тўсиқлар ва сансалорликларни бартараф этсинлар. Адлия вазирлиги кўрсатилган масалалар бўйича низомни тасдиқласин.

Нақд чет эл валюталари ва МДҲ мамлакатлари пул белгиларини Ўзбекистон Республикаси фуқаролари ва хорижий фуқаролар томонидан республикага келтириш ва четга чиқариш бўйича чеклашлар бекор қилинсин, Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатларига зид бўлган ҳоллар бундан мустасно.

7. Халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришга ихтисослаштирилган, устав фондида хорижий сармоя улуши 50 фоиздан ортиқ бўлган қўшма корхоналар хорижий валютадаги тушумдан солиқ тўлашган ва уларни Ўзбекистон Республикаси Марказий банкига рўйхатга олинган пайтдан бошлаб 5 йил муддатга мажбурий сотишдан озод қилинсинлар.

8. Молия вазирлиги ҳузурида «Ўздавхазина»нинг Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги активларининг бир қисмини берган ҳолда, мамлакат ва хорижий инвестициялар суғуртаси бўйича «Ўзбекинвест» давлат компанияси ташкил этилсин.

Молия вазирлиги бир ой муддатда дастлабки устав сармоясини шакллантириш манбалари тўғрисидаги масалани ҳал этсин. Компания тўғрисидаги низомни ишлаб чиқсин ва тасдиқласин. Бунда хорижий инвестициялар учун энг қулай тартиб яратилишини назарда тутилсин.

9. Фаолиятнинг айрим турлари билан шуғулланиш учун махсус рухсатномалар (лицензиялар) бериш жараёни соддалаштирилсин. Ушбу ҳуқуқлар 1-иловадаги давлат бошқарув органларига берилсин.

Бунда Ҳукуматнинг 1-иловага кирмаган айрим вазирликлар ва идоралар томонидан махсус рухсатномалар (лицензиялар) бериш ҳуқуқи тўғрисидаги илгари қабул қилинган ҳужжатлар ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси бир ой муддатда шуғулланиш махсус рухсатнома (лицензия)ни талаб этувчи фаолият турларини қисқартириш бўйича ҳамда мазкур Фармондан келиб чиқувчи қонун ҳужжатларини ўзгартириш тўғрисида Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашига таклифлар киритсин.

10. Белгилаб қўйилсинки, умумий саноат учун мўлжалланган маҳсулотларни ва халқ истеъмол молларини давлат томонидан харид қилиш ҳажмлари тасдиқланмайди, тақсимланмайди ҳамда етказиб берувчиларга ва истеъмолчиларга маълум қилинмайди.

(Давоми 2-бетда).

* *Саноатчилар ва тадбиркорлар Халқаро конгресси кенгашининг Тошкент учрашуви*

Ишбилармонликка — кенг йўл

Ўзбекистон тадбиркорлар уюшмаси ва Россия саноатчилари ва тадбиркорларининг таклифига кўра бугун Тошкентда саноатчилар ва тадбиркорлар Халқаро конгресси кенгашининг мажлиси очилди. Унда собиқ Иттифоқ барча республикалари ва қатор хорижий мамлакатларнинг раҳбарлари, тадбиркорлари, тижоратчилари, банк ходимлари иштирок этмоқда. Мухбиримиз ушбу анжуман қатнашчилари билан учрашиб суҳбатлашди.

Тўлқин РАҲИМОВ, Ўзбекистон тадбиркорлар уюшмасининг бош директори:

— Саноатчи ва ишбилармонларнинг Халқаро конгресси кенгашининг бу галги йиғилиши жуда катта аҳамиятга моликдир. Бозор иқтисодиётига ўтаётган бир паллада иқтисодиётимизни ривожлантиришда бундайин ҳамкорлик жуда зарур деб биламан. Узилиб қолган иқтисодий алоқаларни тиклаш ва мустаҳкамлаш, ўзаро фойдали ҳамкорликка йўл очишни назарда тутган ҳолда бу конгресс чақирилди.

Янги мустақил давлатлар ўзларича иқтисодиётни ривожлантиришга кўп уриниб кўришди. Аммо яккаланиб ҳеч бир давлат равнақ топгани йўқ. Шунинг учун Ўрта Осиёда саноат маркази ҳам ҳисобланмиш Тошкентда бу учрашувнинг ўтказилишининг ўзи ҳам алоҳида аҳамиятга молик. Халқаро анжуманга Ҳамдўстлик мамлакатлари ва бошқа давлатлар вакиллари катта қизиқиш билан ташриф буюрдилар. Шу ернинг ўзида кўплаб саноатчилар билан ишбилармонлар, бизнесменлар билан банкирлар ўзаро шартномалар ҳам тузиб кетишади.

Бу анжуман арафасида Президентимиз Ислом Каримов томонидан «Иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш, хусусий мулк манфаатларини ҳимоя қилиш ва тадбиркорликни ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармоннинг имзоланиши алоҳида аҳамиятга эга бўлди. Эндиликда республикамизда ишбилармонлик учун ҳамма шарт-шароитлар яратиб берилди. Бу тадбиркорларнинг Тошкент учрашуви муваффақиятини таъминлаши шубҳасиздир.

Андрей ЗАВИСЛЯК, Варшавадаги бизнес маркази раиси:

— Бизни ўзбекистонлик ишбилармон ва тижоратчиларнинг фаолияти жуда қизиқтиради. Мен Тошкентда иккинчи бор бўлишим. Бу ердагиларнинг ўзаро иқтисодий алоқалар ўрнатишга қизиқишлари, бунинг учун кўрилаётган амалий чоралари бизларга жуда маъқул тушяпти. Шунинг учун бугунги анжуманда мен билан яна икки бизнесмен иштирок этмоқда. Жумладан, Войчих Прутовский Польшанинг йирик тадбиркорларидан ҳисобланади. У айнан Тошкентда ўз қароргоҳини очиш ниятидадир. Халқаро бизнес марказининг президенти Ярославль Муревич ҳам Ўзбекистонга катта умидлар билан келган.

Тошкентда республикангиз Президенти ишбилармонликни ривожлантириш, чет эл сармоядорларига катта имкониятлар бериш тўғрисида Фармон чиқарганидан хабар топдик. Бу бизнинг ҳамкорлик қилишимизга янги имкониятлар яратади.

Евгения ТИМОФЕЕВА, Россия саноатчи ва ишбилармонлар уюшмаси бош директорининг ўринбосари:

— Россия федерациясидан 40 га яқин саноат корхоналарининг раҳбарлари ва тадбиркорлар Тошкент учрашувида иштирок этишмоқда. Улар орасида саноат концернлари, бирлашмалари ва банкларнинг раҳбарлари бор. Тошкентга учиб келган кунимизоқ бизга барча шароитлар яратиб берилди. Биз ҳам дарҳол амалий ишга киришиб кетдик. Транспортчилар транспортчилар билан, метрочилар метро соҳаси мутахассислари, банкирлар банк раҳбарлари билан танишиш, ўзаро фикр алмашиш мақсадида учрашувларга олиб кетишди. Бугунги конгресснинг аҳамиятли томони шундаки, саноатчилар ва тадбиркорлар бир неча йиллар давомидаги узилиб қолган алоқаларни тиклашга, миллий валюталар жорий этилиши туфайли вужудга келаётган тўлов муаммоларини ҳал этишга қатъий аҳд қилганлар.

Суҳбатдош **Гулзода МАМБЕТОВА.**

СУРАТДА: анжуман қатнашчиларининг бир гуруҳи. Виктор Багаев сурати.

ДАВР ТАЛАБЛАРИ АСОСИДА

Бугунги кунда касб-ҳунар эгаллашга нисбатан қатор янгича талаблар тадбиқ қилинмоқда. Масалага бундай ёндашув ҳунар-техника таълимида экологик-иқтисодий билимларни атрофлича ўрганиш учун кенг йўл очиб бермоқда.

Тошкентдаги 25, 32, 57-билим юртлари мисолида ҳам бунинг афзаллигини билиб олиш мумкин. «Таълим жараёнига экологик-иқтисодий нуқтаи назардан ёндошиш ишчи ўринбосарларига қандай фойдали наф келтиради?» деган савол асосида ижтимоий кузатув варақалари тайёрланди. Савол-жавоблардан шу нарса маълум бўлдики, касб эгаллашда экологик-иқтисодий билимлар ёшлар камолотида муҳим ўрин тутади.

Бундай варақалар Тошкентдаги «Ўзбекгидроэнергия қурилиши» трестига қарашли ўқув-курс комбинатида тингловчиларга ҳам тарқатилди. Шунингдек, машинасозлик, енгил саноат ва янги технология бўйича фаолият кўрсатаётган ўқув марказларида уюштирилаётган машғулотларга экологик-иқтисодий талаблар асосида ёндошиш давр талаби эканлигини кўрсатди.

Алишер АЗИМОВ.

* *Тошкент—Жанубий Қозоғистон:*

ҚЎШНИЛАР АҲДЛАШУВИ

21 январь куни Тошкент шаҳри ва Тошкент вилояти ҳамда Қозоғистоннинг Жанубий Қозоғистон вилояти ўртасида иқтисодий-ижтимоий ва илмий-техникавий соҳаларда ўзаро манфаатли ҳамкорлик қилиш юзасидан шартнома имзоланди. Бу аҳдлашув ҳар икки республика табиий ва меҳнат ресурсларидан самарали фойдаланиш, янги иш ўринлари ташкил этиш, ўзаро ҳамкорликка меҳнат жамоалари, шаҳар ва туманларни жалб этишга қаратилган.

Бу уч тарафлама шартномада таркиб топган шароитларда мол айирбошлаш, хом ашё, маҳсулотлар етказиб беришни янада яхшилаш кўзда тутилади. Амалда бу энг қулай шароитларда мол, сармоя, ишчи кучи эркин ҳаракат қилишини таъминлайди. Томонлар, шунингдек молия-кредит ва банк тизимлари барқарор ишлашини, ўзаро ҳисоб-китобларни пухта йўлга қўйишни таъминлаш юзасидан ҳам келишиб олдилар.

Бу дўстлик ва ҳамкорлик шартномасини Тошкент шаҳрининг ҳокими А. И. Фозилбеков, Тошкент вилоятининг ҳокими М. Б. Икромов ва Жанубий Қозоғистон маъмуриятининг бошлиғи З. К. Турсибеков имзоладилар.

Ботиршо ули Сайлоу:

ДЎСТ ДЎСТГА ҚЎШИЛСА—БОЙЛИК

Ўзбекистон ва Қозоғистон республикалари Президентлари И. А. Каримов ва Н. А. Назарбоевлар ўртасида яқинда Тошкентда бўлиб ўтган олий даражадаги учрашувда муҳим давлатлараро ҳужжатлар имзоланди. Ягона иқтисодий ҳудудни ташкил этиш тўғрисидаги шартнома бу ҳужжатларнинг энг асосийсидир. Мухбиримиз Қозоғистон Республикасининг Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси Ботиршо ули Сайлоудан ана шу ҳужжат моҳияти ҳақида батафсилроқ гапириб беришни илтимос қилди.

— Бу жуда ўз вақтида имзоланган ҳужжат, деб ҳисоблайман, — деди элчи. — Иқтисодиётдаги ҳозирги аҳволни ҳисобга оладиган бўлсак Ўзбекистон ҳам, Қозоғистон ҳам ягона иқтисодий ҳудудни ташкил этишдан ғоят манфаатдордирлар.

Ўзбекистон тараққий этган саноат мажмуасига эгадир. Бу ерда айниқса тўқимачилик саноати, машинасозлик яхши ривожланган. Худди ана шу тармоқларда Қозоғистондаги имкониятлар Ўзбекистонга нисбатан чеклангандир. Республикаларимиз мустақил давлат бўлган ҳозирги шароитда биз собиқ СССРда бўлганидан ҳам қалинроқ савдо, амалий алоқаларни ривожлантиришимиз, иқтисодий соҳада куч-ғайратларимизни бирлаштиришимиз зарур. Бир сўз билан айтганда халқларимиз айтганидек, дўстнинг дўстга қўшилиши — бойликдир.

— Давлатларимиз ўртасида ягона иқтисодий ҳудудни ташкил этиш тўғрисидаги шартнома имзолангандан сўнг бу аҳдлашувга Марказий Осиёдаги яна бир республика — Қирғизистон ҳам қўшилди. Бу келажакда ягона Марказий Осиё иқтисодий ҳудудини ташкил этиш имконини берадими?

— Албатта. Бу масалани битта минтақа доирасида чеклаш тўғри бўлмас. Вақт ўтиши билан ҳамкорлик қилиш тажрибамиз иқтисодий ҳамкорликни янада самарали бўлишига имконият яратишидан умидворман. Бундай ҳамкорликдан ҳамма мамлакатлар ҳам манфаатдордир.

— Бу Европа иттифоқига ўхшаш иқтисодий бирлашиш имконияти мавжудлигини билдирадими?

— Европада иқтисодий соҳада бирлашиш ғояси бир неча ўн йиллардан бери мавжуд. Ана шу давр мобайнида бу қитъадаги ҳар бир мамлакат ҳам молиявий, ҳам иқтисодий жиҳатдан, ҳам ижтимоий-сиёсий жиҳатдан ўз мустаҳкам қалъасини барпо этди. Сўнг улар бирлашиш афзалликларини тушуниб етдилар. Бугунги кунда бизда ҳам ана шундай иттифоқни тузиш ҳақида гапириш эҳтимол эртароқдир. Лекин келажакда биз худди шунга интилишимиз зарур.

— Муҳтарам элчи, 1993 йилда мамлакатларимиз ўртасидаги экспорт — импорт ҳажми қандай бўлди? 1994 йилда бу ҳажмлар ортадими?

— Ўтган йили Қозоғистондан Ўзбекистонга 805 миллион доллар миқдорида маҳсулот келтирилди. Биз эса Ўзбекистондан 764 миллион доллар ҳажмида мол ва маҳсулотлар олдик.

Мол айирбошлаш умумий ҳажмида республикангиздан табиий газ етказиб бериш 45 фоизни ташкил этади. 23 фоиз моллар эса енгил саноат маҳсулотлари, асосан тўқимачилик саноати маҳсулотларидир.

Бу йил Қозоғистон Ўзбекистонга 2 миллион тонна дон, 600—800 минг тонна кўмир, 50—60 минг тонна чўян ва қотишмалар, 200 минг тонна қора металл прокати, шунингдек минерал ўғитлар, мис, аккумуляторлар, шиналар етказиб бериши керак. Ўзбекистон эса Қозоғистонга 600 миллион киловатт соат электр энергияси етказиб беради. Бу 1993 йилдагидан 150 миллион киловатт соат кўп демакдир. Табиий газ етказиб бериш ҳажми эса 6,3 миллиард куб метрга етади. Товар обороти ҳам бултургидан анча кўп бўлиши кутиляпти. Ҳозир вилоятлар ўртасида ўзаро мол ва маҳсулотлар етказиб бериш тўғрисида шартномалар ҳам имзоланди. Жумладан ана шундай шартнома Тошкент шаҳри ва Тошкент вилояти ҳамда Жанубий Қозоғистон вилояти ўртасида имзоланди.

Менинг фикримча, бизнинг иқтисодий ҳамкорлик қилишимиз учун биргина савдони ривожлантиришнинг ўзи камлик қилади. Биз биргаликда ишлаб чиқариш соҳасида ҳамкорлик қилишимиз, қўшма корхоналар ташкил этишимиз янада муҳимдир.

— Бунга ҳисоб-китоблардаги муаммолар халақит қилмаяптими?

— Бундай муаммолар мавжуд эди. Бироқ, Алмати ва Тошкентда икки давлат Марказий банклари ҳузурида клиринг палаталарининг ташкил этилиши бу мушкул ҳолатдан чиқиш имконини беради. Ўзбекистон ўз миллий валютасини муомалага киритгандан сўнг эса пул қийматига қараб ҳисоб-китоблар аниқ амалга оширила бошланади.

— Кўпчиликни божхона постлари сақлаб қолинадими, деган савол қизиқтиряпти.

— Бу божхона постларининг вазифалари ўзгаради. Ўзаро шартномага кўра 1 февралдан бошлаб божхоналарда шахсий юкни текшириш бекор қилинади. Тўғри, истисно тариқасида қурол-яроғ ёки гиёвандларни топиш учун текшириш ўтказилиши мумкин. Давлат мустақил экан, давлат чегаралари бор экан, божхона хизмати бўлиши табиийдир.

— Ҳурматли элчи, республикаларимиз ўртасида иқтисодий алоқалардан ташқари, доимо қалин маданий алоқалар ҳам мавжуд бўлган...

— Энди бу алоқалар янада равнақ топади. Шу йил май ойида Тошкентда Қозоғистон кунлари бўлиб ўтади. Пойтахтингизга Қозоғистон зиёлиларининг катта делегацияси меҳмон бўлиб келади. Унинг таркибида рассомлар, артистлар, ёзувчилардан ташқари Қозоғистон барча ўлка ва вилоятларининг вакиллари, саноатчилар, тадбиркорлар ва тижоратчилар ҳам бўлади. Улар Тошкентга Ўзбекистоннинг амалий доиралари билан бевосита алоқалар ўрнатиш учун ҳам келадилар. Шу йилнинг сентябрь ойида эса биз Алматида Ўзбекистон кунлари қатнашчиларини кутиб оламиз.

— Элчихона бугунги кунда нималар билан машғул?

— 28 январь куни биз қозоқ давлатчилигига асос қўйган республикамиз Конституцияси қабул қилинган куннинг бир йиллигини нишонлаймиз. Шу билан бирга биз 7 март куни республикамизда бўлиб ўтадиган сайловларга ҳам тайёргарлик кўряпмиз.

Суҳбатдош **Ирода ҒИЁСОВА.**

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

● Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг Фармони билан «Муборак» газни қайта ишлаш заводида олтингугурт тозалайдиган 14-блок фойдаланишга топширилиши муносабати билан «Ўзнефтгаз» миллий корпорацияси ва «Ўзмонтажмахсусқурилиш» уюшмаси корхоналарининг бир гуруҳ ходимлари Ўзбекистон Республикасининг фахрий унвонлари ҳамда Ўзбекистон Республикасининг Фахрий ёрлиқлари билан мукофотландилар.

● Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг Фармони билан республикада автомобиль транспорти соҳасини ривожлантиришдаги кўп йиллик самарали меҳнатлари учун Ўзбекистон автомобиль транспорти давлат-акционерлик корпорацияси бошқаруви раисининг биринчи ўринбосари Сергей Василенко Ўзбекистон Республикасининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланди.

● Бош вазирнинг биринчи ўринбосари Исмоил Жўрабеков раислигида ёнилғи-энергия қувватини иқтисод қилиш бўйича республика комиссиясининг навбатдаги йиғилишида қатор вилоятлар, вазирлик ва идораларда нефть маҳсулотидан фойдаланиш масалалари муҳокама қилинди.

● Халқ депутатлари Хоразм ва Навоий вилоятлари кенгашларида ўтган йил якунлари ва иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш вазифалари муҳокама этилди.

● Қорақалпоғистон пойтахтига «Алмати — Нукус» йўналиши бўйича эндиликда ҳафтасига бир марта мунтазам қатнайдиган «Орол» тезюрар поезди келди.

● Ўқитувчилар уйида миллий истиқлол мафкураси мавзусида пойтахт муаллимлари билан суҳбат бўлиб ўтди.

● Тошкентга Корея Республикасининг инсонпарварлик ёрдами сифатида иккита замонавий тиббиёт ускунаси келтирилди.

● Жомбой нон маҳсулотлари комбинатида Швейцариянинг «Бюллер» фирмаси машина-ускуналарини ўрнатиш кунига юқори сифатли 650 тонна ун ишлаб чиқариш имконини берди.

● Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки «Банк кредит сиёсати: уни амалга ошириш принциплари ва шакллари» мавзусида семинар ташкил этди. Унда Германия, Япония, Англия, Швейцария машҳур банклари мутахассислари маърузалар билан чиқадилар.

ҲАМДЎСТЛИКДА

● Бугун Бишкекка келган Россия ташқи ишлар вазири Андрей Козирев Қирғизистон Президенти Асқар Акаев билан Ҳамдўстлик мамлакатлари ўртасида ҳамкорликни мустаҳкамлаш, бу республикадаги русзабон аҳолининг аҳволи тўғрисида музокаралар ўтказди.

● Шу йил 1 июлдан бошлаб Қозоғистон фуқаролари уч хил ҳужжатга эга бўладилар. Хорижга кетаётганлар учун халқаро мақомга эга бўлган фуқаролик паспорти берилади. Давлат арбоблари ва дипломатлар дипломат паспортига эга бўладилар. Бошқа барча фуқароларга эса ҳозирги ҳайдовчиникига ўхшайдиган шахсни билдирувчи гувоҳнома берилади.

● Ёзувчилар уюшмалари халқаро ҳамжамияти Туркманистон Президенти Сапармурод Туркманбошини тинчлик учун Нобель мукофотига номзод қилиб кўрсатди.

● Энергия танглиги муносабати билан эндиликда Арманистон темир йўли фақат кеч соат тўққизгача ишлайдиган бўлди.

ХОРИЖДА

● Афғонистон Президенти Бурҳониддин Раббоний мамлакат халқига ўзига янги раҳбарни танлаб олиш имкони берилиши тўғрисида Кобул радиоси орқали баёнот берди. Давлатнинг янги раҳбари оқсоқоллар кенгаши томонидан ёки сайловлар ўтказиш йўли билан танланиши мумкин.

● Исроил Бош вазири Исҳоқ Рабин Сурия билан ўз мамлакати ўртасида тинчликка эришиш учун бу давлат Президенти Ҳафиз Асад билан учрашишга тайёр эканлигини айтди.

● Хитой ҳукумати Пекинни 2006 йилгача таъмирлаш режасини тасдиқлади. Унга кўра Пекин атроф-муҳитини тубдан яхшилаш, ҳар бир оилани алоҳида квартира билан таъминлаш, мамлакат пойтахти атрофида 14 та йўлдош шаҳарча барпо этиш кўзда тутилган.

● Бразилиянинг энг йирик Сан-Паулу шаҳрида ҳар 4 минутда биттадан — кунига 400 тага яқин автомобиль ўғирлаб кетилаётган экан. Ўтган йилнинг ўзида бу ерда 130 мингтага яқин автомобиль ўғирлаб кетилган.

● Африкадаги Уганда мамлакатида автомашиналарни ўғирлаганлар ўлим жазосига ҳукм этиладиган бўлди.

ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТЛАРНИ ЯНАДА ЧУҚУРЛАШТИРИШ, ХУСУСИЙ МУЛК МАНФААТЛАРИНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ ВА ТАДБИРКОРЛИКНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши 1-бетда).

Вазирлар Маҳкамаси давлат эҳтиёжлари учун озиқ-овқат товарларини аҳолининг ижтимоий эҳтиёжларини таъминлаш, давлатлараро битимларни бажариш ва экспорт мақсадлари учун ёқилғи-энергетика ва хом ашё ресурсларини етказиб бериш ҳажмларини аниқласин ва тасдиқласин.

11. Корхоналар ва хўжаликлар ихтиёрида қоладиган товарлар ва маҳсулотларни сўм-купонларга сотиш бўйича товар хом ашё биржалари иштирокида улгуржи ярмаркаларни ташкил этиш ва ўтказиш амалиётга жорий этилсин.

Шу тарзда сотиб олинган товарларни республика ташқарисига чиқариш учун, тасдиқловчи ҳужжатлар мавжуд бўлган тақдирда, лицензия талаб қилинмайди ва бож пошлинаси олинмайди.

12. Вазирлар Маҳкамаси Комплексларининг раҳбарлари икки ҳафта муддатда Вазирлар Маҳкамасига қуйидагилар тўғрисида таклифлар киритсинлар:

корхоналарнинг хўжалик фаолиятини бошқариш органи сифатида бозор муносабатларини ривожлантириш шарт-шароитларига жавоб бермаётган давлат концернларини тугатиш тўғрисида;

концернларни 2-иловага мувофиқ ишлаб чиқарувчилар уюшмаларига айлантириш, ушбу уюшмалар тўғрисидаги низомларни ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш, бунда уларнинг директив функцияларга эга эмаслиги, уларнинг асосий вазифаси бозор конъюнктураси ва маҳсулотлар маркетингидан келиб чиққан ҳолда ишлаб чиқаришни ривожлантириш стратегиясини белгилашдан иборат эканлигини назарда тутиш.

Давлат — акционерлик уюшмалари ва корпорациялари ўз уставларини «Ўзбекистон Республикасида корхоналар тўғрисида»ги Қонунга ва юқорида кўрсатилган талабларга мувофиқлаштирсинлар.

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигига хўжалик бирлашмалари уставларини рўйхатга олиш ва уларга риоя этилишини назорат қилиш ҳуқуқи берилсин.

13. Ҳокимликлар ва юқори бошқарув органлари томонидан, мулкчилик шаклидан қатъи назар, корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг молиявий ва хўжалик фаолиятига ҳар қандай аралашишга йўл қўйилмайди деб ҳисоблансин.

Ҳокимликлар томонидан туманлар ва шаҳарлар ҳудудидаги корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг маблағлари ҳисобига ҳар хил бюджетдан ташқари жамғармалар ташкил этилиши қатъиян тақиқлансин.

14. Ўзбекистон Республикасига келтириладиган товарларнинг барча турлари импортига бож пошлиналари 1995 йил 1 июлга қадар бекор қилинсин.

Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги ва Адлия вазирлиги манфаатдор вазирликлар ва идоралар билан биргаликда бир ой муддатда республика ҳудудига келтириш тақиқланган товарлар (қимматли буюмлар) рўйхатини аниқласинлар ва уни республика божхона бўлинмаларига етказсинлар.

15. Қуйидагилар тасдиқлансин:

Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги томонидан бериладиган лицензиялар бўйича белгиланган квоталар ҳажмида экспорт қилинадиган товарлар рўйхати 3-иловага мувофиқ;

товарларни экспорт қилиш учун бож пошлиналарининг вақтинчалик ставкалари 4-иловага мувофиқ;

Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги томонидан бериладиган лицензиялар бўйича экспорт ва импорт қилинадиган махсус товарлар (ишлар, хизматлар) рўйхати 5-иловага мувофиқ;

экспорт қилиш тақиқланадиган товарлар рўйхати 6-иловага мувофиқ.

Бунда ушбу банднинг амал қилиши Ўзбекистон Республикаси ҳудудидан ташқарига, шу жумладан, МДҲ мамлакатларига олиб чиқиб кетиладиган товарларга жорий этилиши белгилаб қўйилсин.

3, 4, 5-иловаларга киритилмаган бошқа барча товарларга кўрсатиб ўтилган чеклашлар тегишли равишда татбиқ этилмайди.

16. Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг чет элга боришлари тартиби соддалаштирилсин. Чет элга борувчининг аризаси ва тегишли хорижий давлатнинг келиш визаси чет элга бориш учун асос бўлади деб ҳисоблансин.

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги ва Ташқи ишлар вазирлиги Ўзбекистон Республикасига келиш ва ундан ташқарига жўнаб кетиш ҳужжатларини расмийлаштириш жараёнларини компьютерлаштириш бўйича бир ой муддатда таклифлар киритсинлар.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси чет элга боришлари махсус келишишни талаб этувчи мансабдор шахслар рўйхатини ўн кун муддатда белгиласин.

17. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси бир ой муддатда мазкур Фармонни бажариш бўйича тегишли қарорлар қабул қилсин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1994 йил, 21 январь.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ 1994 ЙИЛ 21 ЯНВАРДАГИ ФАРМОНИГА 1-ИЛОВА

ФАОЛИЯТНИНГ АЙРИМ ТУРЛАРИ БИЛАН ШУҒУЛЛАНИШ ҲУҚУҚИНИ БЕРУВЧИ МАХСУС РУХСАТНОМА (ЛИЦЕНЗИЯ)ЛАРНИ БЕРИШ ВАКОЛАТИГА ЭГА БЎЛГАН ДАВЛАТ БОШҚАРУВ ОРГАНЛАРИНИНГ РЎЙХАТИ

1. Вазирлар Маҳкамаси
2. Адлия вазирлиги
3. Молия вазирлиги
4. Марказий банк
5. Ички ишлар вазирлиги
6. Соғлиқни сақлаш вазирлиги
7. Халқ таълими вазирлиги

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ 1994 ЙИЛ 21 ЯНВАРДАГИ ФАРМОНИГА 2-ИЛОВА

ФАОЛИЯТ КЎРСАТАЁТГАН ДАВЛАТ КОНЦЕРНЛАРИ НЕГИЗИДА ТАШКИЛ ЭТИЛАЁТГАН ИШЛАБ ЧИҚАРУВЧИЛАР УЮШМАЛАРИНИНГ РЎЙХАТИ

1. Кимё саноати корхоналари уюшмаси — кимё саноати концерни негизида
2. Радиоэлектроника ва электр техникаси саноати корхоналари уюшмаси — радиоэлектроника ва электр техникаси саноати концерни негизида
3. Металлургия саноати корхоналари уюшмаси — металлургия саноати концерни негизида
4. Машинасозлик корхоналари уюшмаси — машинасозлик концерни, «Қишлоқхўжаликмаш» концернининг қишлоқ хўжалиги машинасозлиги корхоналари ва тўқимачилик саноати учун машинасозлик концерни негизида
5. Автомобилсозлик корхоналари уюшмаси — «Қишлоқхўжаликмаш» концернининг автомобилсозлик корхоналари негизида
6. Рангли металлар қазиб олиш корхоналари уюшмаси — Ўзбекистон Республикаси Давлат қимматбаҳо металлар қўмитаси негизида

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ 1994 ЙИЛ 21 ЯНВАРДАГИ ФАРМОНИГА 3-ИЛОВА

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ТАШҚИ ИҚТИСОДИЙ АЛОҚАЛАР ВАЗИРЛИГИ ТОМОНИДАН БЕРИЛАДИГАН ЛИЦЕНЗИЯЛАР БЎЙИЧА БЕЛГИЛАНГАН КВОТАЛАР ҲАЖМИДА ЭКСПОРТ ҚИЛИНАДИГАН (ШУ ЖУМЛАДАН, МДҲ МАМЛАКАТЛАРИГА ЧИҚАРИЛАДИГАН) ТОВАРЛАР РЎЙХАТИ

1. Нефть хом ашёси, нефть маҳсулотлари, ярим тайёр маҳсулотлар ҳамда нефтни қайта ишлаш ва нефть-кимё корхоналари чиқиндилари, шу жумладан, компонентлари.
2. Табиий газ, газ конденсати ва қаттиқ парафин.
3. Электр энергияси
4. Сара кўмир
5. Рангли металлар рудалари, рангли металлар концентратлари ва саноат маҳсулотлари
6. Қора металлар прокати, қора металлар парчалари ва чиқиндилари
7. Рангли металлар прокати, рангли металлар парчалари ва чиқиндилари
8. Пўлат қувурлар
9. Иккиламчи алюминий
10. Мис (шу жумладан, катанка ва троллейбус сими)
11. Металл рух
12. Рангли металлардан тайёрланган кабель-ўтказгич маҳсулотлар
13. Минерал ўғитлар ва синтетик аммиак
14. Пахта толаси, пахта чиқиндилари
15. Тери хом ашёси
16. Пилла, ипак хом ашёси
17. Ўсимлик мойи
18. Дори-дармонлар
19. Чигит
20. Каноп толаси
21. Карбоксилметилцеллюлоза
22. Ферментланган тамаки
23. Омихта ем
24. Винобоп материаллар
25. Кирсовун
26. Шиша идишлар

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ 1994 ЙИЛ 21 ЯНВАРДАГИ ФАРМОНИГА 4-ИЛОВА

ТОВАРЛАРНИ ЭКСПОРТ ҚИЛИШ (ШУ ЖУМЛАДАН, МДҲ МАМЛАКАТЛАРИГА ЧИҚАРИШ) УЧУН БОЖ ПОШЛИНАЛАРИНИНГ ВАҚТИНЧАЛИК СТАВКАЛАРИ

Товарнинг қисқача номи	Контракт қийматидан % ҳисобида олинадиган бож пошлиналари ставкалари
1. Пишлоқ ва ёғли бринза	50%
2. Товар озиқбоп балиқ маҳсулоти, шу жумладан, балиқ консервалари	50%
3. Омихта ем	50%
4. Экиш ва қайта ишлаш учун уруғлар, мевалар ва споралар	20%
5. Мойли ўсимликлар кунжараси	30%
6. Пахта линти	10%
7. Ёғлар, ўсимлик мойи, уларни эритишдан олинган маҳсулотлар, тайёрланган озиқ-овқат ёғлари	50%
8. Макарон маҳсулотлари	50%
9. Винобоп материаллар	10%
10. Ишлов берилмаган тамаки	10%
11. Идишга солинган ош тузи	50%
12. Арраланган мармар	10%
13. Арраланган гранит	10%
14. Гипс, ангидрид, алебастр	10%
15. Полиуретанлар	10%
16. Нефть смоласи	10%
17. Карбоксиметилцеллюлоза ва унинг тузлари	15%
18. Целлюлоза ва ундан тайёрланган маҳсулотлар	25%
19. Полимерлардан тайёрланган қувурлар, қувурчалар ва шланглар	30%
20. Полимерлардан тайёрланган плёнкалар	30%
21. Ёғлаш мойлари	20%
22. Нефтдан олинган вазелин	20%
23. Нефтдан олинган кокс	20%
24. Битумлар	20%
25. Олтингугурт кислотаси	10%
26. Сувсиз аммиак	10%
27. Сунъий корунд	10%
28. Мис сульфати	10%
29. Қўрғошин сульфати	10%
30. Капролактам, лактамлар	15%
31. Момиқ пахта, дока, бинтлар ва шунга ўхшаш материаллар	10%
32. Лаклар ва бўёқлар	20%
33. Синтетик ювувчи воситалар	20%
34. Тери хом ашёси, шу жумладан, ностандартлари ҳам, чарм	50%
35. Мўйна ва мўйна маҳсулотлари	20%
36. Гугурт	50%
37. Дурадгорлик буюмлари	50%
38. Полимер идишлар	50%
39. Консервалашга мўлжалланган шиша идиш	50%
40. Шиша бутилкалар	50%
41. Қоғоз	50%
42. Картон	50%
43. Қоғоз чиқиндилари	50%
44. Ўқувчилар дафтари	50%
45. Пилла	5%
46. Ипак хом ашёси	5%
47. Ипак чиқиндилари	5%
48. Ипак ип	10%
49. Ипак чиқиндиларидан тайёрланган ип	10%
50. Жун	20%
51. Жун чиқиндилари	10%
52. Жун ип	20%
53. Пахта толаси	5%
54. Пахта чиқиндилари (ўлик пахта)	5%
55. Синтетик, сунъий ипдан тайёрланган чилвир	10%
56. Вискоза толаси (сунъий тола)	5%
57. Синтетик, сунъий толадан эшилган ип	10%
58. Қўлда тўқилган гиламлар	40%
59. Марварид, қимматбаҳо ва ярим қимматбаҳо тошлар, қимматбаҳо металлар ва улардан тайёрланган буюмлар	50%
60. Арзонбаҳо металлардан тайёрланиб қимматбаҳо металлар билан қопланган буюмлар	40%
61. Кабель маҳсулоти	20%
62. Рангли металлар, қотишмалар, прокат ва буюмлар	10%
63. Алюминийдан қолиплаб, қуйиб тайёрланган идиш	50%
64. Рангли металлар чиқиндилари ва парчалари	40%
65. Санъат асарлари, коллекцияланадиган буюмлар	100%

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ 1994 ЙИЛ 21 ЯНВАРДАГИ ФАРМОНИГА 5-ИЛОВА

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ТАШҚИ ИҚТИСОДИЙ АЛОҚАЛАР ВАЗИРЛИГИ ТОМОНИДАН БЕРИЛАДИГАН ЛИЦЕНЗИЯЛАР БЎЙИЧА ЭКСПОРТ ВА ИМПОРТ ҚИЛИНАДИГАН (ШУ ЖУМЛАДАН, МДҲ МАМЛАКАТЛАРИДАН КЕЛТИРИЛАДИГАН ВА УЛАРГА ЧИҚАРИЛАДИГАН) МАХСУС ТОВАРЛАР (ИШЛАР, ХИЗМАТЛАР) РЎЙХАТИ

1. Дори-дармонлар, заҳарлар, гиёҳвандлик ва психотроп воситалари
2. Дори-дармонлар ишлаб чиқариш учун хом ашё ҳамда ёввойи ҳайвонлар ва ёввойи ҳолда ўсадиган ўсимликлардан тайёрланган Тибет тиббиёти маҳсулотлари
3. Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг чет мамлакатлардаги ўз касби бўйича фаолияти
4. Кино, видео ва аудио маҳсулотларини импорт қилиш.
5. Илмий-тадқиқот ишлари натижалари, ноу-хау, ихтироларни экспорт қилиш
6. Чет мамлакатлардаги инвестициялар
7. Ўсимликларни ҳимоя қилишнинг кимёвий воситалари
8. Қурол-яроғлар, ҳарбий техника, уларни ишлаб чиқариш учун махсус бутловчи қисмлар
9. Қимматбаҳо металлар, қотишмалар, улардан тайёрланган буюмлар, қимматбаҳо металлар рудалари, концентратлари, парчалари ва чиқиндилари, қимматбаҳо табиий тошлар ва улардан тайёрланган буюмлар
10. Уран ва бошқа радиоактив моддалар, улардан тайёрланган буюмлар
11. Радиоактив моддалардан фойдаланган ҳолда тайёрланган приборлар ва асбоб-ускуналар
12. Радиоактив ва портловчи моддаларнинг чиқиндилари

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ 1994 ЙИЛ 21 ЯНВАРДАГИ ФАРМОНИГА 6-ИЛОВА

ЭКСПОРТ ҚИЛИШ (ШУ ЖУМЛАДАН, МДҲ МАМЛАКАТЛАРИГА ЧИҚАРИШ) ТАҚИҚЛАНГАН БУЮМЛАР ВА МАҲСУЛОТЛАР РЎЙХАТИ

1. Давлат ресурсларидаги ун ва ёрмалар
2. Чорва моллари, парранда (декоративларидан ташқари)
3. Гўшт, шу жумладан, унинг қўшимча маҳсулотлари
4. Мол ёғи
5. Ёғи олинган қуруқ сут
6. Чой хом ашёси, чой
7. Қанд-шакар
8. Этил спирти
9. Катта бадиий, тарихий, илмий ёки бошқа маданий қимматга эга бўлган қадимий буюмлар (картиналар скульптуралар ва бошқалар)

** 1994—Оила йили*

ЖАМИЯТИМИЗНИНГ ТАЯНЧ УСТУНИ

1994 — ЮНЕСКО томонидан Оила йили деб эълон қилиниши жамият тараққиётида, келажак эгалари бўлган фарзандлар тарбиясида оиланинг аҳамияти нақадар муҳимлигини кўрсатди.

Шайхонтоҳур пойтахтимиздаги энг катта, аҳолиси кўп ва зич жойлашган, ўзининг тарихига эга бўлган қадимий ва навқирон тумандир. Бу ерда 2280 та кўп болали оилалар яшайди. Куни кеча туман хотин-қизлар қўмитасининг Оила йилига бағишланган йиғилиши бўлиб ўтди. Унда шаҳар Ҳокимининг ўринбосари Шуҳрат Жалилов, туман ҳокими Адҳам Миржалилов, шаҳар хотин-қизлар қўмитасининг раиси Муборак Юнусхўжаева, тумандаги маҳалла хотин-қизлар кенгаши раислари, илғор аёллар иштирок этдилар.

Туман хотин-қизлар қўмитасининг раиси Муяссар Файзуллаева 1993 йилдаги «Соғлом авлод учун» тадбирларининг бажарилиши ва Оила йилидаги вазифалар тўғрисида маъруза қилди. У жумладан, шундай деди:

— Ўтган йили «Соғлом авлод учун» орденининг таъсис этилиши соғлиқни сақлаш, халқ таълими, жисмоний тарбия, спорт, жамоат ташкилотлари, хўжалик тизимлари билан бир қаторда хотин-қизлар кенгашлари олдига ҳам жуда масъулиятли вазифаларни қўйди. Оила — жамиятнинг энг кичик, лекин муҳим бўлаги, соғлом авлод тарбияси ана шу оиладан бошланади. Агар биз ҳар тарафлама баркамол фарзандни вояга етиштиришни хоҳлар эканмиз, авваламбор соғлом, мустаҳкам оилада самимийлик, аҳиллик, дўстлик фазилатларини таркиб топтиришимиз керак. Айниқса, болаларимиз олдида ота ва онанинг бир-бирига бўлган ҳурматига эътибор беришимиз зарур.

Муборак Юнусхўжаеванинг фикрлари ҳам йиғилиш иштирокчиларини бефарқ қолдирмади.

— Биз аёллар маънавият уруғини сочувчилармиз, — деди у ўз сўзида, — «Қуш уясида кўрганини қилади» деган мақол бекорга пайдо бўлмаган. Болаларимизни ҳалолликка, адолатпарварликка, ўз ҳақ-ҳуқуқини танишга ўргатиш, нутқ, муомала маданиятини фарзандларимизда шакллантириб боришда оилада онанинг роли беқиёсдир.

Низомий номидаги муаллимлар тайёрлаш институтидаги «Одобнома» кафедраси мудири, педагогика фанлари номзоди Маърифат Саъдиева эса бутун жаҳонни ўзига мафтун этган Турон аёллари, Ўрта Осиёда мавжуд бўлган тарбия маданияти, оиланинг жамиятдаги ўрни ҳақида сўзлади.

Йиғилишда иштирок этган республика хотин-қизлар қўмитасининг аъзоси Ҳафиза Насруллаева «Аёлнинг ўрни қаерда бўлиши керак? Оиладами, ишхонадами?» деган масалани ўртага ташлади. Тенг ҳуқуқлиман, деб аёлнинг ўзини ўтга, чўққа урадиган вақтлари ўтиб кетди, — деди у. — Оиланинг мўътадиллиги, маънавий осойишталигини таъминлаш учун аёлни уйга қайтариш керакми? Оиланинг зилзамбил юки кўпинча аёл елкасида.

Андижон вилояти хотин-қизлар қўмитасининг раиси Турсуной Содиқова аёлларнинг ҳаёти, шу кунларда улар амалга ошираётган ишлар ҳақида тошкентлик дугоналарига сўзлаб берди.

— Покистонда бўлганимда, — деди у, — 80 ёшли аёл сардор эканлигидан ҳавас қилдим. Уларнинг юрагида миллатпарварлик, ватанпарварлик олови ёниб турибди. Бу аёллар билан суҳбатлашганимизда, бирор жойининг оғриётганидан ёки ҳаётий, аёлларга хос бўлган саволларда шикоят қилишмади, балки бу масала сизларда қандай ҳал этилади, мана бу масалага сизларда қандай қарашади, деган саволлар билан мурожаат этишди.

«Илғор», «Гулобод», «Қаҳрамон» маҳаллалари хотин-қизлар кенгаши раислари Фотима Аҳмедова, Ойхон Ёқубова, Малика Хўжаевалар ҳам сўзга чиқиб, оилада аёлнинг роли ҳақида ўз фикр-мулоҳазалари билан ўртоқлашишди. Янги таклифларни ўртага ташлашди.

Йиғилишда қўмитанинг 1994 — Оила йилида қилинадиган иш режалари белгилаб олинди.

Малика ХИДИРОВА.

СУРАТЛАРДА: Йиғилишдан лавҳалар.

** Минг бир касб*

МАШИНА УНИНГ ҚАНОТИ

— Тошкент трамвай-троллейбус ишлаб чиқариш бошқармаси носозликни тиклаш хизмати жамоасида ҳайдовчилик қилаётганимга 20 йил бўлаяпти, — дейди Абдумутал Тўлаев. — Шу ўтган йиллар даврида ЗИЛ—555, ЗИЛ—13Л, колхида машиналарини, КАВЗ автобусини ҳайдадим. Ҳозирда ГАЗ—53 машинасини бошқариб, электр транспорт тармоқлари ва контактлари созлигини назорат қилиш таъмирлаш ишлари билан шуғулланиб келамиз. Бу ишда менга ўз ишининг пухта билимдони, электр тармоқлари тафтишчиси Тоҳир Рўзиев ҳамроҳлик қилади. Шаҳримизда электр транспортининг қадами етмаган жой йўқ. Улкан пойтахтимиз ҳам энига, ҳам бўйига катталашиб янги аҳоли масканлари бунёд этилмоқда. Маълумки, электр транспорти йўловчилар учун энг қулай ва ҳар жиҳатдан тежамли транспорт ҳисобланади. Унинг ўз вақтида ва мунтазам қатнови аҳолига транспорт хизмати кўрсатиш ишини яхшилашда ғоят муҳимдир.

Афсуски, симлар эскиради, узилишлар содир бўлиб туради, контакт тармоқлари ишдан чиқади. Арзимаган сабабларга кўра энергия узатишда узилишлар бўлади. Натижада трамвай, троллейбуслар тўхтаб, ҳаракат интизомига путур етади, йўловчилар бекатларда соатлаб транспорт кутиб қоладилар. Асаблар таранглашиб йўловчи транспорти хизматига шикоят ва эътирозлар билдирилади.

Хўш, транспорт ҳаракатини тўхтатиб қўйган энергия таъминотидаги носозликларни тезда бартараф этиш учун нималар қилиш керак? Бунинг учун аввало носозликларни тиклаш хизмати таъмирловчи, созловчи, энергетиклари ҳодиса содир этилган жойда тезкорлик билан ҳозир бўлишлари зарур. Бу махсус транспорт воситаларининг ҳайдовчиларига ҳам боғлиқ.

Биз бошқарадиган махсус машиналар кечаю кундуз тиним билмайди. Бригадамиз 9 кишидан иборат. Шулардан икки киши махсус машиналарни бошқаради.

Носозликларни бартараф этишда масъулиятни чуқур ҳис этиш, иш сифатига эътибор бериш зарур. Ишлар пишиқ-пухта бажарилса носозликка ўрин қолмайди, энергия тармоқларида узилишлар камайиб транспорт қатнови мунтазамлигига путур етмайди.

— Абдумутал Тўлаев ҳақ гапни айтди, — дейди унинг ҳамроҳи Тоҳир Рўзиев. — У чиндан ҳам хизмат тармоғимизнинг жонкуяри, ўз ишини сидқидилдан бажариб келаётган ҳайдовчи. Таъмирлаш давом этаётган паллада қўл қовуштириб ўтирмайди, таъмирловчи созловчилар ёнида бўлиб қўлидан келган ёрдамини аямайди. Унинг хизматимизга фидойилигидан, садоқатидан, ҳожатбарор инсон эканлигидан фахрланамиз.

Бизда бошқача бўлиши ҳам мумкин эмас. Транспорт тўхтаб қолганда вақтнинг ҳар дақиқаси қиммат. Ахир шу транспортни бекатларда неча минглаб йўловчилар тоқатсизланиб кутишади. Улар ишга, касалхонага, уйларига шошилмоқдалар. Одамларнинг юрагини, кундалик юмуш ва ташвишларини, орзу-интилишларини сезмаган, уларга кўмак бериш истагида бўлмаган кишилар биз учун бегонадир. Электр транспорт қатнови расамади бўлишини таъминлаш, йўловчиларни манзилларига ўз вақтида етиб олишларига ҳисса қўшиш хизмат тармоғимиздаги ҳар бир кишининг бурчидир. Булар орасида Абдумутал Тўлаев энг яхши фазилатлари билан барчага намунадир.

А. Тўлаев бу тонгни ҳам безовта ўтказди. Телефон жиринглаб троллейбус ўтиш чорраҳасида контакт тармоғи бузилганини транспорт тўхтаб қолганини хабар қилишди. У белгиланган жойга зудлик билан етиб борди. Таъмирлаш ишлари тез бажарилиб, транспорт ҳаракати йўлга қўйилганда соатига қаради — тонгги соат 5.30. А. Тўлаев бригада аъзолари билан яна икки жойда бўлиб, энергия тармоғидаги носозликни бартараф топтириш ишларини жадаллаштиришга ҳисса қўшди, зеро бу ишларни зудлик билан бажаришда машина унинг қаноти, энг яқин кўмакдошидир.

Ишдан сўнг у йўл варақасини топшириб эркин нафас олди. Машинани жойига қўйиб, созлигини кўздан кечирди. Сўнг ҳамкасблари ва таъмирловчилар билан хайрлашди...

Учқун АҲМЕДОВ.

СУРАТДА: Абдумутал Тўлаев.

М. Маҳмутов сурати.

*Қад ростлаётган қадриятлар

ЧАВАНДОЗИ КЎПДИР БУ ЭЛНИНГ

Нормурод ака ишга отланаётиб унга тикилиб турган кенжа ўғлини ортидан эргашмаслиги учун олдини олиб: — Нима олиб келай сенга ўғлим, — деб сўради. Санжарга жон кирди.

— Дадажон, менга от олиб келинг, у катта, чиройли, тез чопадиган бўлсин, — деди.

Нормурод ака, кечқурун ишдан қайтаётганда дўконга кириб ўғлига от ўйинчоқ сотиб олди. Дадасини сабрсизлик билан кутиб ўтирган Санжар, уни кўриши билан югуриб пешвоз чиқди.

— Мана ўғлим сенга от, ҳозирча шуни ўйнаб тургин, катта бўлганингда тиригини олиб бераман, зўр чавандоз бўласан, — деди. Санжар хурсанд бўлиб, дадасининг қўлидан от ўйинчоқни олиб кўчага чопди.

Бундай одатий воқеа ҳар биримизнинг хонадонимизда бўлиши мумкин. Болалар бошқа ўйинчоқлардан кўра кўпроқ отни яхши кўради. Гарчанд улар отларни телевизорда ёки аҳён-аҳёнда кўча-кўйда, ҳайвонот боғида кўришсада, унга талпинаверадилар. Бунинг боиси нимада?

Дунёда отни севмайдиган одам бўлмаса керак. Қолаверса бизнинг ҳам, фарзандимизнинг ҳам томирида авлодларимиз, ота-боболаримиз қони оқади. Улар отни севгувчи, чапдаст чавандозлар бўлган эди-да.

Учқур саман отини елдириб жангга кирган баҳодирлар ҳақидаги ҳикоя ва ривоятларни кўп эшитганмиз, киноларда кўрганмиз. Аммо отнинг ўзи, уни миниш, чавандоз бўлиш эса, бизга насиб қилмади. Ўтган етмиш йилдан ортиқроқ мавжуд тузумда отларга қарши қирғин бошланди. Отар-отар йилқилар сўйиб гўштга топширилди. Халқнинг онгига от ўрнини кучли техника эгаллайди деган тушунча сингдирилди. Халқ ўртасида анъанавий, кўпкари, қиз қувди каби ўйинлар ўз-ўзидан йўқолиб кетди. Қишлоқлардаги битта-иккита отларни ҳисобга олмаганда шаҳарда уни деярли учратмайдиган бўлдик.

Эндичи. Эндиликда у яна хонадонларимизга қайтди. Сўнги икки-уч йил ичида миллий от ўйинларимиз тикланди. Маҳаллаларимиздаги баъзи хонадонларда яна от боқиладиган бўлди. Биз ана шундай от боқувчиларнинг баъзилари билан суҳбатлашдик.

— Отни ҳавас учун боқаман, — дейди Собир Раҳимов тумани Чиғатой маҳалласида истиқомат қилувчи Абдулла ака Бозоров. — Яхши кўраман отни. Айниқса қорабайрни. Афсуски отим зотдор эмас. Шундай бўлса ҳам қизиқаманда. Кейин ота-бувамиз чавандоз ўтишган. Атрофга яхши танилган.

— Ўзингиз ҳам от минасизми ёки фақат уйда турадими? — сўрадик Абдулла акадан.

— Ҳа, баъзи-баъзида, аниқроғи ҳар икки уч кунда миниб кўчаларни айлантириб оёғини ёздираман. Уйда тураверса ҳам бўлмайди.

— Ем-хашак масаласичи? Уни қандай ҳал қиласизлар? Айниқса, ҳозирги шароитда.

— Бозордан кунжара, шулхани сотиб оламиз, хашакни ёзда даладан олиб келиб қуритганмиз. Ҳозирча бу масала муаммо бўлгани йўқ.

— Кўпкари, улоққа ҳеч қатнашганмисиз?

— Ўзим қатнашмайман. Агар бориб қолсам, таниш чавандозларнинг отларини совутиб тураман.

— Шаҳримиздаги маҳаллаларда ҳам ҳозир чавандозлар борми?

— Албатта, ундайлар жуда кўп. Масалан бизнинг маҳаллада Масъуд чавандоз бор, қолаверса Кўкчада Зокир, Бешёғочда Муҳсин, Қўйилиқда Рустам деган чавандозларни биламан. Улар кўп улоқларда қатнашадилар. Ҳаммаси ҳам уйида от боқишади.

Абдулла аканинг гапларига шубҳа йўқ. Илгари кўп минг кишилик улоқ, кўпкари мусобақалари ўтказардилар. Унда ҳар бир қишлоқнинг донғи кетган чавандозлари қатнашардилар. Мусобақада катта совринни олган чавандозлар қишлоқ ёки шаҳарнинг фахри ҳисобланган. Шаҳримизда ҳам ўз отлари билан чақиндай тез учадиган чавандозлар бўлган. Абдулла ака санаб ўтган юқоридаги чавандозлар эса уларнинг авлодлари бўлса ажаб эмас. Гарчанд орада маълум бир бўшлиқ бўлгани билан шаҳримиздаги ҳозирги чавандозларнинг ҳаммаси ҳам от минишни отчопар мактабига қатнаб ўрганишмаган. Балки ота-боболари сулоласини давом эттирадилар.

Қайси бир маҳаллага бориб сўраманг, албатта ўша ерда бир ёки икки одамнинг отига «чавандоз» сўзи қўшиб айтилади. Айниқса, кексалар орасида кўп эшитиш мумкин буни. Ўша одамнинг ўзи чавандоз бўлмасада, отаси ёки бувасининг номи унга ҳам тегади.

— Чавандозлик фахрли ном. У эр кишининг энг мардига берилади, — дейди Чилонзор тумани Шамсуддин Исломов кўчасининг 5-муюлишида истиқомат қилувчи Зупар ота Умаров.

— Шунингдек от боқиш ҳам савобли ҳамда фойдали иш. От хосиятли жонивор. У эгасига вафодор, яхшиликни билади. Халқ орасида от одамни, айниқса эгасини босмайди, деган гапни кўп эшитгансизлар. Шунинг учун бўлса керак ёшлигимдан отга ўзгача меҳр қўйганман. Уйда ҳозир ҳам қўй,сигир, бузоқ қаторида от боқаман. Болалар ҳам яхши кўришади. Вақтивақти билан минишади. Ўзим ҳар куни қарайман. Шаҳар шароитида от боқиш ҳазил гап эмас. Бизда бир оз мушкулроқдир. Чунки от кўп нарса ейди. Шундай бўлса ҳам қизиққан, от боқишга иҳлос қилган одам чорасини топади-да.

Баъзан кўча-кўйда аравага қўшилган отларни ҳам учратиб қоламиз. Гоҳ Эски жўва бозорида, гоҳ маҳаллаларда учрайдиган бундай от-аравалар одамларнинг ҳожатини чиқариб юради. Бу ҳақда ана шундай отараванинг «извошчи» эгаси Нуриддин Мамадов шундай дейди: — Шаҳримизнинг ана шу Эски шаҳар қисмида от-арава кўп асқотади. Бозордагиларга ёрдам бериш мақсадида дам олиш кунлари отимни аравага қўшиб олиб чиқаман. Ҳам одамларга нафимиз тегса, ҳам отнинг ўзига емиш топилади. Бундан ташқари уйда яна иккита от бор. Уларни ҳам боқиш керак. Ўзим отни яхши кўраман. Болаларимнику қўяверинг, ҳамиша бўш қолди дегунча отхонада бўлишади. Майлида, бир томондан фойдали иш билан машғул бўлса, иккинчи томондан от миниб чиниқади, пишади.

Дарҳақиқат, от минишга бўлган иштиёқ ҳар бир болада бор. Уни Нуриддин ака сингари кишилар қўлласа, келажакда яна донғи кетган зўр чавандозлар етишиб чиқса не ажаб.

Шаҳримиз маҳаллаларида борган сари от боқувчилар кўпаймоқда. Бу қувончли ҳол. Демак, от кўлайса чавандозлар, баҳодир ўғлонлар ҳам кўпаяверади.

Назира ҚУРБОН қизи.

*Маҳалла—китоб—китобхонлик

«БОБУРНОМА»НИ МУТОЛАА ҚИЛИБ

АВЛОДЛАРИМИЗ азалдан китоб ва китобхонликка катта эътибор берганлар. Шунинг учун ҳам улар орасида олиму фозил, алломаю донишмандлар кўп бўлган. Китобнинг қудрати, инсон учун зарурлигита чуқурроқ ёндошиб, ўз таклиф-мулоҳазаларимиз билан ўртоқлашмоқчимиз.

Маҳалла—тарбия масканни, маърифат ўчоғи, десак китоб ва китобхонлик унинг негизидир. Шаҳримизда шундай маҳаллалар борки, уларнинг иш тажрибаларини умумлаштириб, бошқа жамоалар учун ўрнак қилиб кўрсатса арзийди. Масалан, А. Қодирий номли маҳаллада китобхонликка интилиш борлиги сезилади. Бу ерда шундай кишилар борки, ишдан бўш пайтларида китобхонлик ташкил этиб, қизиқарли, мазмунли асарларни ўқиб, муҳокама қиладилар. Маҳалла комитети хонасида кичик қироатхона ташкил этилган бўлиб, шу яқинда жойлашган кутубхона билан биргаликда иш олиб борадилар. Кутубхоначи аҳоли талабидан келиб чиқиб, уларни китоблар билан таъминлайди, ҳар хил кечалар ташкил этади, фаоллар билан биргаликда таниқли ёзувчи ва шоирлар ҳамда ишлаб чиқариш илғорлари ҳаётига бағишланган учрашувлар ўтказади.

Биз Мирзо Улуғбек тумани маҳалла оқсоқоллари кенгаши раиси билан учрашиш учун у киши истиқомат қиладиган мавзе томон йўл олдик. Идорада Сайфулла ота Оқмирзаевни китоб устида учратдик.

— Айни муддао учрашибмиз, — деди у киши мақсадимизни англагач. — Мен ҳам китобни жуда севаман. Озгина бўш вақтим бўлди дегунча китоб ўқишга тутинаман. Бугун мутолаа қилаётганим «Бобурнома»дир. Республикамизда улуғ мутафаккир шоир Заҳириддин Муҳаммад Бобур таваллудининг 510 йиллиги кенг нишонланаётган бир пайтда маҳалламиз аҳли бу санага қизғин тайёргарлик кўрмоқдалар. «Бобурнома»ни тўлиқ ўрганмасдан бундай масъулиятли тадбирга бош бўлиш адолатдан эмас.

Шинамгина безатилган хонани кўздан кечирар эканмиз, деворга осиғлиқ маҳалла иш режаси, қўшниларнинг иш тажрибаларидан баъзи лавҳалар, катта бир жавондаги китоблар ва рисолаларни, шунингдек газета ва журналларнинг тўпламлари дид билан жойлаштирилганини кўрдик.

Сайдулла отадек китобни ўзига ошно қилган ҳар бир киши оила, маҳалла ва жамият учун теран фикрлари, одоб-ахлоқи ҳамда билим савияси билан ён атрофдагиларга ўрнак бўла олади. Шу боис ҳам шаҳримизда жойлашган, аммо ҳозирги кунга қадар туман марказий кутубхоналарининг бўлимлари ҳисобланган кутубхоналарни маҳалла комитетлари ихтиёрига берилса. Кутубхоналар аҳоли талабидан келиб чиққан ҳолда ўз жамғармасини миллий китоблар билан тўлдирсалар. Кутубхоналар вақтли матбуот нашрларига кўпроқ обуна бўлиши таъминланса. Булардан ташқари, маҳаллада истиқомат қиладиган аҳоли орасидаги шоир, ёзувчилар, давлат арбоблари, артистлар, ўқитувчилар ва бошқа машҳур кишилар билан мунтазам учрашувлар ўтказиб, улар ҳақидаги китоблар, очерклар, мақолалар ёки улар ижодини ёритувчи асарлар ёрдамида турли тадбирлар тайёрлаш йўлга қўйилиши мақсадга мувофиқдир.

Яна бир суҳбатдошимиз элшунос олим Билол Аминовдир.

— Билол ака, айтингчи республикамизда, жумладан маҳаллаларда китоб, китобхонлик қай даражада, уни яхшилаш борасида нималар қилишимиз керак?

— Китобнинг сеҳрли олами, мафтункорлиги, оҳанграболиги, қолаверса инсон умрининг гавҳари бўлгани учун ёшлигимдаёқ ўзига ром этган. Шунинг учун бу савол, юрагимнинг оғриқ бир тоши, бу тош менга ҳар куни, ҳар дақиқа ўзининг оғирлиги билан тинчлик бермайди. Айниқса ёшларнинг китоб ўқимаслиги, кутубхоналарнинг бўшлиги, китоб дўконларидаги сокинлик мени доимо безовта қилади. Бизнинг ёшлик давримиздаги китобхонлик, китобга ташналик, китоб дўконларидаги гавжумлик, ҳозирги кундаги китобга нисбатан эътиборимизнинг сусайгани, ёшларнинг китобга бўлган бефарқлиги, болаларнинг китобга интилмаслиги кишини ташвишга солади. Сармояси кўтарадиган, халқнинг фаровон ва юксак маданиятли бўлишини истаган ҳар бир тадбиркор кутубхоналар, маҳаллалар, мактаблар, болалар боғчалари, тарбия масканларини пул билан, керакли китоблар, анжомлар, буюмлар билан таъминлашига ўз ҳиссаларини қўшишларига ишонамиз.

Ҳа, бугунги иқтисодимиз, бозор муносабатларимиз инсон кундалик ҳаётини таъминлаш учун қайғураётган бир пайтда, китоб, китобхонлик, кутубхоналар ҳақида муаммо кўтарилаётгани баъзи кишиларга эриш туюлиши мумкин. Айни ҳозир бу масалани тезда ҳал этиш, юқори бир кўрсаткичларга эришиш, маҳаллаларда эртагаёқ қироатхоналар очиш, жавонларни китобга тўлдириш қийин. Лекин халқимизнинг бой мероси, маданияти ва маънавиятини юксак даражага кўтариш борасида маҳаллалар, оилаларга китобхонликни сингдириш, айниқса ёш авлод учун китоб қадрини ошириш мақсадга мувофиқдир.

Малик МУРОДОВ.
Муяссар НЕЪМАТОВА.

Маҳалладош

ОТАНИНГ ЎРНИ БОШҚА

Ҳаёт — инсон учун буюк имтиҳон, дейишади. Унинг машаққатига бардош бериб, мураккаб синовлардан ўтган кишигина ҳаётнинг мазмунини, бахт ва бахтсизликнинг нима эканлигини англайди...

ЗУФАРЖОН билан Хуморахон бир-бирига кўнгил бериб, аҳду паймон қилдилар. Бунга ҳар икки ёшнинг ота-онаси монелик кўрсатишмади. Зуфаржоннинг онаси Хуморахонларнинг уйига совчи бўлиб бордию, айниди қолди. Ўғлига у қизни муносиб кўрмади.

— Болам, сени тушунаман. Лекин у қизни келин қилолмаймиз. Чунки отаси йўқ, ташлаб кетган экан, — деди онаси.

Зуфаржоннинг жаҳли чиқди.

— Нима қилибди, ойи? Отаси ташлаб кетган бўлса, Хуморада нима айб?

— Йўқ-йўқ, агар онаси яхши бўлса, отаси ташлаб кетармиди? Бир гап борки, шундай қилган. У қизни хаёлингдан чиқар. Бизнинг тенгимиз эмас. Биз сени ёмон бўлсин, деймизми. Азбаройи келажагингни ўйлаганимиздан таглитахтли оиланинг қизини олиб бермоқчимиз.

Зуфаржон у деди, бу деди бўлмади. Онаси у қизни олиб бермайман, деб қатъий туриб олди. Зуфаржон икки ўтнинг орасида қолди. Кўп ўтмай, уни бошқа қизга унаштиришди. Хуморахоннинг отаси ташлаб кетгани учун бахти яримта бўлиб, икки дилнинг кўнгил косаси синди.

Ҳаётда нималар бўлмайди дейсиз. Кимдир ўзига муносиб жуфтни тополмай қийналса, кимдир топган, эъзозлаган бахтни арзимаган сабаблар туфайли йўқотади. Сўнгги пайтда оиласини, ширин-дан-шакар дилбандларини ташлаб, енгил ҳаёт кетидан қувганлар сони тобора кўпайиб бормоқда. Бу ташвишли ҳолдир, албатта. Миллатимиз, урф-одатимизга ёт бўлган ана шундай ҳодисалар туфайли фарзандларимизнинг келажаги тақдир ихтиёрига ҳавола этилаётир. Улар отаси тирик бўлиб, унинг меҳри-муҳаббатидан бебаҳра ўсмоқда. Ана шунинг ўзи етмагандек оталарнинг маломатларидан болалари кўп азият чекадилар.

Баъзан кўча-кўйда сочларига оқ оралаган эркакларнинг беандиша нигоҳлари қизлар, ёш аёлларни таъқиб қилади. Уларнинг гап ташлашлари, ҳатто йўлдан уришини кўрганда бундайларга нисбатан юракда ғазаб ўти пайдо бўлади. Ёки аксинча, диёнатли пок эркакларни ёмон йўлга бошлаб, ширин турмушига раҳна солаётган қизларни кўрганда нафратланиб кетади, киши. Наҳотки, уларни инсофга чақиришнинг иложи йўқ? Одамлар бундай кишиларни, одатларни ёмон эканлигини яхши билади. Уларни йўлга солиш ўрнига ўзларини олиб қочади. Дунёда ҳеч кимни отадан ёки онадан тирик етим қилмасин. Юқорида тўхталиб ўтган воқеа нафақат қизларнинг, шунингдек, йигитларнинг ҳам оила қуришларига салбий таъсир кўрсатади.

Қўлимда иккинчи мактуб. Уни тўрт боласи билан қолган онаизор йўллаган. У шундай ёзади: «Донобува, дарди дунём қоронғу. Нима қилишни билмай, сизга мактуб ёзаяпман. Турмуш ўртоғим билан ўн саккиз йил тинчтотув яшадик. Тўрт болани катта қилдик. Аммо оиламиз тотувлигига кўз тегди. Катта ўғлим ўн саккизга кириб, ҳарбий хизматга кетганида, отаси қирқдан ошганда, ёш аёлга илашиб, мени тўрт бола билан ташлаб кетди. Ўша аёлга уйланди. Ташлаб кетганда ҳам эл-юрт орасида менинг номимни ёмон отлиқ қилиб кетди. Буни кўтаролмай, касал бўлиб ётиб қолдим. Қўни-қўшнилар, қариндош-уруғлар мени ёлғизлатишмади. Тез орада тузалдим. Оиланинг бутун ташвишини бўйнимга олиб, бир вақтнинг ўзида уч сменада ишладим. Шукрки, болаларим эсли-ҳушли бўлиб вояга етишди. Тўнғич ўғлим хизматдан қайтиб, ишга жойлашди. Уни уйлаш тараддудига тушиб, маҳалламиздан, қўшни маҳаллалардан қиз ахтардик. Аммо кимникига совчи бўлиб бормай, ўғлимнинг отасини йўқлигини билишгач, қизини беришмайди. Болам қолиб, ўзим ўксидим. Бу аҳвол анчагача давом этди. Ниҳоят, оиламизни яхши биладиган яқин танишим қизини беришга рози бўлди. Эл-юртга тўй бериб, ўғлимни уйлантирдим. Бошида ҳаммаси рисоладагидек бўлди. Кўнглим бироз тинчланди. Аммо бу хотиржамлик ҳам узоққа чўзилмади. Ўғлим билан келиним ўртасида тез-тез жанжал чиқа бошлади. Келиним ҳар гапнинг бирида отасининг кетиб қолганини юзига солиб, уйдаги камчиликларнинг ҳаммаси ҳам отасизликдан деб биларди. Хуллас, бундай жанжаллар бориб ажралишгача етди. Уларнинг турмушини бузилишига йўл қўймай, аёл бошим билан келинимга бу бахтсизлик эмаслигини, яхши яшаб кетиш уларнинг иттифоқлигида эканлигини тушунтиришга ҳаракат қилдим. Келиним тушунишни истамади. Ҳозир уларнинг икки фарзандлари бор. Аҳвол эса борган сари чигаллашмоқда. Агар улар ажралишса, невараларим тирикетим бўлиб қолади-ми. Агар отаси бўлганида... Нима қилишга ҳайронман. Донобува, маслаҳат беринг».

Онаизорнинг ҳолатини тасаввур қилинг-а. Ёлғиз ўзи тўрт фарзандни вояга етказиб, оқ ювиб, оқ тараб, отаси йўқлигини билинтирмагану, лекин барибир маломатдан боши чиқмаган. Кимнинг айби билан бузилган оилаларнинг энг катта муаммоси онанинг елкасига тушган. Жуда мушкул савдо.

Ҳа, Ота оилада жуда катта ўрин эгаллайди. Фарзанд тарбияси, ўзаро муносабатлар мутаносиблиги, ҳурмат-эътибор, умуман муҳитни меъёрга солиб туради ота. Шунинг учун унинг борлиги фарзанд учун ҳам, оиланинг келажаги учун ҳам катта бахтдир.

Афсуски, турмушимизда кўп оилалар ана шу бахтдан юз ўгиряпти.

Кўпинча оилаларда қайнона-келин ўртасида можароларнинг келиб чиқиши ҳам, қайнотанинг йўқлиги сабаб бўлади. Қай маънода балки бу тўғридир. Оила бошлиғи бўлган эркакнинг олдида на қайнона ва на келин андиша қилиб, жанжал чиқармасликлари мумкин. Ўзаро ҳурматни қайнота ушлаб туради. Аммо энг муҳими, фарзанднинг ота-она меҳридан тўла баҳраманд бўлиши оиладаги садоқат, баҳамжиҳатлик, тотувлик биринчи ўринда туради. Биз шуни унутмаслигимиз лозимки, фарзандга ҳеч қандай эркагу аёл ота-она меҳрини бера олмайди.

Шаҳримизда юз бераётган баъзи ана шундай кўнгилсизликларни ҳаммамиз ҳам эшитамиз, гувоҳ бўламиз. Уни кўрганда бепарво, лоқайд бўлмасдан балки олдини олишга ҳаракат қилишимиз, фарзандларимиз келажагини ўйлашимиз лозимдир, азизлар. Айниқса, бу масала маҳалла комитетларининг эътиборидан четда қолмаса яхши бўларди.

Бу икки воқеани сиз азиз ўқувчи ҳукмига ҳавола қилишдан мақсад, насиҳат қилиш ёки танбеҳ бериш эмас, балки икки оиланинг тақдири ҳақида ўйлаш, мушоҳада юритиш, ундан тўғри хулоса чиқаришдир. Токи, бундай ҳатолар сизнинг хонадонингизда такрорланмасин.

Донобувага Дилдора ОРИПОВА котибалик қилди.

МУҚАДДАС ДАРГОҲ

Пойтахтимиздаги Машраб номли маданият уйи жамоаси «Оила муқаддас даргоҳ» деб номланган театрлаштирилган томоша тайёрлаб, Чилонзор туманидаги Катта Қозиробод, Маданият, Дўмбиробод маҳалла клубларида намойиш эта бошладилар. Оилада қайнона-келин, ўғил-қиз муносабатлари, миллий урф-одатларимиз мужассам бўлган бу томоша барча жойда катта қизиқиш билан кутиб олинмоқда.

Шуниси диққатга сазоворки, бадиийлаштирилган дастурда талқин этилган кўплаб сиймолар, куйланган қўшиқ ва яллалар ҳамоҳанглиги билан кечага файз бағишлади. Айниқса ижодий жамоа қатнашчиларидан Дилором Мирзаева, Равшан Комилов, Абдурауф Зокировларнинг маҳорати таҳсинга сазовор бўлди.

Салоҳиддин СИРОЖИДДИНОВ.

ҚЎЗИВОЙ КЎЗАГАР

Қўзивой амаки маҳалламиздаги энг сахий, ростгўй, покиза инсонлардан эди. У кишини ҳамма Қўзивой кўзагар дейишса биз, болалар амаки деб мурожаат қилардик. Ўша кезлари уйимиздан бир чақиримча нарида ҳумдон бўларди. Турли хил сопол идишлар шу ердан чиқарди. У пайтлари машина қаёқда дейсиз, тупроқ икки ғилдиракли қўқон араваларда келтириларди. Тоза, соф тупроқларга ишлов берилиб, идиш ясалиб, кейин яхшилаб пардозланарди.

Қўзивой амаки терлаб-пишиб шу ҳумдонда ишлардилар. Чиғириққа лой қўйиб оёқлари билан айлантирганлари-айлантирган эди Қўлларидаги чой эмас, мойга ўхшар, мўъжиза идишлар махсус турли хил қолипларда бунёд бўлиши бизни ҳайратга соларди. Лаган, коса, ҳумча, ҳурмача, тўкача каби рўзғор буюмлари тайёрланар, Қўзивой амаки эса доим кўза ясаш билан банд эдилар. Шу боис у кишига «Кўзагар» деган лақабни қўшиб чақиришарди. Қўзивой кўзагарнинг ясаган кўзалари чидамли, ихчам ва чиройли бўлиб, одамнинг ҳавасини келтирарди.

Уйимизда якка-ю ягона сопол кўзамизниям Қўзивой амаки ясаган бўлиб, иш пайтида у кишини, қайта-қайта саволга тутардим. Болаларни жуда яхши кўрардилар. Гаплари ёқимли, қанча эшитсак ҳам тўймас эдик. «Ҳар бир касбнинг пири бўлади. Сопол идиш ясашни биринчи бўлиб бухоролик пиримиз Баҳовутдин Мир Кулол кашф этганлар. Қўлбола ҳумдонни ўйлаб топган ҳам, қандай тупроқдан фойдаланишни билган ҳам устозимиз Мир Кулол, пир кулол бўладилар. У киши касбга шунақанги меҳр қўйибдиларки, ўчоққа ўтинлари етмай қолганда эгниларидаги кийиб юрган тўн, бошларидаги дўппиларигача сопол идишларим яхши пишсин деб, ёқиб юборибдилар...»

Қўзивой амакининг кулол ҳақидаги ривоятлари бизга ёқиб қолганидан яна айтиб беришларини илтимос қилардик. «Оббо, сизлар-ей!» деб ишни тўхтатмай қайта бошлардилар. Ривоятларини сира ўзгартирмай, қандай бўлса шундайлигича айтиб беришлари ҳаммамизни қойил қолдирарди. Ишлари юришмай қолганда: «Ё, Баҳовутдин пирим, Мир Кулол» деб, қўярдилар. Кейин мамнун бўлиб: «Ана, энди ишим «венг»! деб қўйишларидан биз ҳам хурсанд бўлиб гоҳида буюрган ишларини гап қайтармасдан бажаришга одатлангандик.

Қўзивой кўзагар ўзлари айтган ривоятдагидек, эгниларига қора тўн, бошларига дўппи, оёқларига этик кийиб, анча ёшга бориб қолганларига қарамай эпчил ҳаракат қилардилар. Тўнлари эски, дўппилари терлайверганидан бўлса керак ёғи чиқиб, йилтиллаб, бодом нусха гуллари зўрға кўринарди. Болалик қилиб, кўнгилларига келади демай, амаки, тўнингиз ва дўппингиз жудаям эскириб кетибди, бошқасини кийиб олсангиз бўлмайдими, десак амаки қаҳ-қаҳ кулиб: «Шуниси тузук, бемалол ишлайман, бу молтопар, бошқаси керакмас», деб биз билан ҳазиллашиб, соқолларини силаб қўйиб, ишлайверардилар. Қўлларидаги бўртиб чиққан томирлар тарам-тарам нақшларни эслатишига ажабланиб, ўз қўлларимизга қараб қўярдик. Қўл бериб сўрашгудек бўлсак, кафтлари дағал, қаттиқ, чайирлигини айтмайсизми? Яхшиямки, авайлаб, қисман сўрашардилар. Баъзан эркалатиб; «Қанақа ўсаяпсизлар, куч борми?» деб озгина қисиб сўрашганларида додлаб юборай дердик.

Дадам аравакаш эмасларми, аравалари гупчагига осилиб, қаёққа борсалар эргашардим. Бир куни «Аччи» деган даладаги буғдойзорда қолиб кетдик. Кун иссиқ бўлгани учун чанқаган эдик. Дадам коса келтириб ғарам олдидаги сопол кўзадан сув қуйиб ичдилар-да, менга ҳам узатдилар. Қуёш ҳароратига қарамай, сув анча муздек эди. Мазза қилиб ичиб, сувни мақтасам, дадам: «Қўзивой кўзагар жаннати одамда. Бу ўшанинг кўзаси. Сувни қишда музлатиб қўймайди, ёзда эса иситиб юбормайди, бир меъёрда сақлайди. Ўз касбига меҳр қўйиб, одамларни ўйлайдиган ҳалол, инсофли уста», дедилар.

Йиллар ўтди. Замона зайли билан қўлбола ҳумдонлар қадрига етилмай бузиб ташланди. Шулар қаторида пойтахтимиздаги «Бекобод» ва «Нишабқулоқ» маҳаллаларига туташ ҳумдон ҳам йўқ бўлиб кетди. Ўрнига турар-жой бинолари қурилди. Ҳали-ҳануз шу жойлардан ўтсам, болалигимдан хотирамда муҳрланиб қолган ўша эски ҳумдон кўз олдимда намоён бўлади. Заҳматкаш, ростгўй, болаларга меҳрибон кулол Қўзивой кўзагар сиймоси қайта жонланади.

Маҳмуд АҲМЕДОВ.

Борганимга пушаймон бўлдим

Кечки пайт уйда газеталарни варақлаб ўтирсам келинингиз қўлимга тўрхалта тутқазиб: «Сиз ҳам бошқа эркакларга ўхшаб бир бозор қилиб чиқинг-чи. Уйда сабзи билан пиёз қолмабди» деб қолди, Эр билан хотин қўш арава деб бежиз айтишмаган. Унинг гапларига итоат қилиб, кўчага чиқиб трамвайга ўтирдим-да, «Чорсу» деҳқон бозори томон йўл олдим.

Қош қорайиб қолганиданми, Эски шаҳарда одам анча сийрак. Турли-туман савдо расталарини оралаб ўтиб «Болалар дунёси» дўкони ёнига яқинлашганимда хунук бир манзарага дуч келиб ўз кўзларимга ишонмадим. Нима бу, бозорми ё ахлатхонами? Ҳаммаёқ чиқиндилар, қоғоз парчалари билан тўлиб-тошган. Фаррошлар нима иш билан шуғулланишяпти ўзи? Нега ўзларига тегишли ҳудудни супуриб-сидиришмайди?

Хаёлимдан шу ўй-фикрлар ўтаётганда бир отахон олдимга яқинлашди.

— Кўзимга жуда иссиқ кўриняпсан-да, ўғлим. Мабодо сен Тоживой тажанг масмисан? — деди дабдурустдан.

— Айтганингизман, отахон.

— Нега аччиғинг чиқиб турганиниям сезиб турибман. Агар билсанг ҳар куни шу аҳвол. Мен шу яқин атрофдаги Сағбон кўчасида яшайман. Ҳар сафар шу ердан ўтганимда жоним ачишади. Ҳар хил саноат молларини бу ерга сотишга олиб келадиган сотувчиларга ҳам ҳайрон қоласан, киши. Кечки пайт иш вақтлари тугагандан сўнг нега ўзларидан қолган чиқиндиларни олиб кетишмайди? Эртага яна шу ерга келишадику, ахир. Энди сенга бир маслаҳат: шу кўрган-кечирганларингни мутасадди ташкилотларга етказмасак аҳвол ўзгармайдиганга ўхшайди.

Отахонга тез кунда бу ерда тартиб ўрнатилишини айтиб, сабзи билан пиёз олдим-да тегишли жойга ошиқдим...

*Тоживой тажанг шаҳар кезади

Ҳушига келса тўхтайди

Тунов куни эрталаб бир масала юзасидан Сергели тумани ҳокимлигига борган эдим. Ишимни битириб бекатга чиқдим. Қарасам, одам жуда кўп. Кимдир ишига кетяпти, яна кимдир бошқа юмуш билан ўз манзилига ошиқяпти. Автобус, троллейбуслардан дарак йўқ. Узоқдан «Сергели — Чилонзорнинг 20-мавзеси» йўналиши бўйича қатновчи троллейбуснинг қораси кўринди. Йўловчилар худди яқин масофага югуришга шайлангандек троллейбусга қайси эшикдан чиқишни мўлжалга ола бошладилар. Троллейбус ичида одам тирбанд бўлганиданми, бекатдан юз метр нарида тўхтади. Одамлар «гурр» этиб унга ёпирилишди. Эпчил ва чаққонроқлари бир амаллаб чиқиб олишди, қариялар билан болали аёллар эса қолаверишди.

— Ҳар куни аҳвол шу, — деди норози оҳангда бекатда турган ўрта ёшли бир киши. — Мана, ишга яна кеч қоладиган бўлдим.

— Қаерда, ишлайсиз, оғайни? — сўрадим ундан.

— 2-пойабзал фабрикасида. Шу 19-йўналишда қатновчи троллейбус билан 75-йўналишда қатновчи автобус жуда кам юради-да. Йўналиш бўйича қатнаётган ҳайдовчилар ҳам мазкур «Сергели—7» даҳаси бекатида ҳушига келса тўхтайди, бўлмаса йўқ. Шу аллозда бир амаллаб ишхонамизга етиб борамиз. Бу транспортга қачон сон тегаркин ўзи?

Мен ҳам бир амаллаб манзилимга етиб келгач, йўловчининг аризини мутасадди ташкилотга етказиш учун Тошкент шаҳар йўловчилар ташиш акционерлик ишлаб чиқариш бирлашмасига қўнғироқ қилдим.

Тоживой акага Илёс ЗАРИПОВ ҳамроҳ бўлди.

ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТЛАРНИ ЯНАДА ЧУҚУРЛАШТИРИШ, ХУСУСИЙ МУЛК МАНФААТЛАРИНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ ВА ТАДБИРКОРЛИКНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши 1-бетда).

Вазирлар Маҳкамаси давлат эҳтиёжлари учун озиқ-овқат товарларини аҳолининг ижтимоий эҳтиёжларини таъминлаш, давлатлараро битимларни бажариш ва экспорт мақсадлари учун ёқилғи-энергетика ва хом ашё ресурсларини етказиб бериш ҳажмларини аниқласин ва тасдиқласин.

11. Корхоналар ва хўжаликлар ихтиёрида қоладиган товарлар ва маҳсулотларни сўм-купонларга сотиш бўйича товар хом ашё биржалари иштирокида улгуржи ярмаркаларни ташкил этиш ва ўтказиш амалиётга жорий этилсин.

...

касига келтириладиган товарларнинг барча турлари импортига бож пошлиналари 1995 йил 1 июлга қадар бекор қилинсин.

Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги ва Адлия вазирлиги манфаатдор вазирликлар ва идоралар билан биргаликда бир ой муддатда республика ҳудудига келтириш тақиқланган товарлар (қимматли буюмлар) рўйхатини аниқласинлар ва уни республика божхона бўлинмаларига етказсинлар.

15. Қуйидагилар тасдиқлансин:

Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги томонидан берила...

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ 1994 ЙИЛ 21 ЯНВАРДАГИ ФАРМОНИГА 1-ИЛОВА

ФАОЛИЯТНИНГ АЙРИМ ТУРЛАРИ БИЛАН ШУҒУЛЛАНИШ ҲУҚУҚИНИ БЕРУВЧИ МАХСУС РУХСАТНОМА (ЛИЦЕНЗИЯ)-ЛАРНИ БЕРИШ ВАКОЛАТИГА ЭГА БЎЛГАН ДАВЛАТ БОШҚАРУВ ОРГАНЛАРИНИНГ РЎЙХАТИ

1. Вазирлар Маҳкамаси
2. Адлия вазирлиги
3. Молия вазирлиги
4. Марказий банк
5. Ички ишлар вазирлиги
6. Соғлиқни сақлаш вазирлиги
7. Халқ таълими вазирлиги

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ 1994 ЙИЛ 21 ЯНВАРДАГИ ФАРМОНИГА 2-ИЛОВА

ФАОЛИЯТ КЎРСАТАЁТГАН ДАВЛАТ КОНЦЕРНЛАРИ НЕГИЗИДА ТАШКИЛ ЭТИЛАЁТГАН ИШЛАБ ЧИҚАРУВЧИЛАР УЮШМАЛАРИНИНГ

...

24. Винобоп материаллар
25. Кирсовун
26. Шиша идишлар

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ 1994 ЙИЛ 21 ЯНВАРДАГИ ФАРМОНИГА 4-ИЛОВА

ТОВАРЛАРНИ ЭКСПОРТ ҚИЛИШ (ШУ ЖУМЛАДАН, МДҲ МАМЛАКАТЛАРИГА ЧИҚАРИШ) УЧУН БОЖ ПОШЛИНАЛАРИНИНГ ВАҚТИНЧАЛИК СТАВКАЛАРИ

Товарнинг қисқача номи	Контракт қийматидан % ҳисобида олинадиган бож пошлиналари ставкалари
1. Пишлоқ ва ёғли бринза	50%
2. Товар озиқбоп балиқ маҳсулоти, шу жумладан, балиқ консервалари	50%
3. Омихта ем	50%
4. Экиш ва қайта ишлаш учун уруғлар, мевалар ва споралар	20%
...	
тайёрланган чилвир	10%
56. Вискоза толаси (сунъий тола)	5%
57. Синтетик, сунъий толадан эшилган ип	10%
58. Қўлда тўқилган гиламлар	40%
59. Марварид, қимматбаҳо ва ярим қимматбаҳо тошлар, қимматбаҳо металлар ва улардан тайёрланган буюмлар	50%
60. Арзонбаҳо металлардан тайёрланиб қимматбаҳо металлар билан қопланган буюмлар	40%
61. Кабель маҳсулоти	20%
62. Рангли металлар, қотишмалар, прокат ва буюмлар	10%
63. Алюминийдан қолиплаб, қуйиб тайёрланган идиш	50%
64. Рангли металлар чиқиндилари ва парчалари	40%
65. Санъат асарлари, коллекцияланадиган буюмлар	100%

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ 1994 ЙИЛ 21 ЯНВАРДАГИ ФАРМОНИГА 5-ИЛОВА

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ТАШҚИ ИҚТИСОДИЙ АЛОҚАЛАР ВАЗИРЛИГИ ТОМОНИДАН БЕРИЛАДИГАН

* *Қад ростлаётган қадриятлар*

ЧАВАНДОЗИ КЎПДИР БУ ЭЛНИНГ

Нормурод ака ишга отланаётиб унга тикилиб турган кенжа ўғлини ортидан эргашмаслиги учун олдини олиб: — Нима олиб келай сенга ўғлим, — деб сўради. Санжарга жон кирди.

— Дадажон, менга от олиб келинг, у катта, чиройли, тез чопадиган бўлсин, — деди.

Нормурод ака, кечқурун ишдан қайтаётганда дўконга кириб ўғлига от ўйинчоқ сотиб олди. Дадасини сабрсизлик билан кутиб ўтирган Санжар, уни кўриши билан югуриб пешвоз чиқди.

— Мана ўғлим сенга от, ҳозирча шуни ўйнаб тургин, катта бўлганингда тиригини олиб бераман, зўр чавандоз бўласан, — деди. Санжар хурсанд бўлиб, дадасининг қўлидан от ўйинчоқни олиб кўчага чопди.

Бундай одатий воқеа ҳар биримизнинг хонадонимизда бўлиши мумкин. Болалар бошқа ўйинчоқлардан кўра кўпроқ отни яхши кўради. Гарчанд улар отларни телевизорда ёки аҳён-аҳёнда кўча-кўйда, ҳайвонот боғида кўришсада, унга талпинаверадилар. Бунинг боиси нимада?

Дунёда отни севмайдиган одам бўлмаса керак. Қолаверса бизнинг ҳам, фарзандимизнинг ҳам томирида авлодларимиз, ота-боболаримиз қони оқади. Улар отни севгувчи, чапдаст чавандозлар бўлган эди-да.

Учқур саман отини елдириб жангга кирган баҳодирлар ҳақидаги ҳикоя ва ривоятларни кўп эшитганмиз, киноларда кўрганмиз. Аммо отнинг ўзи, уни миниш, чавандоз бўлиш эса, бизга насиб қилмади. Ўтган етмиш йилдан ортиқроқ мавжуд тузумда отларга қарши қирғин бошланди. Отар-отар йилқилар сўйиб гўштга топширилди. Халқнинг онгига от ўрнини кучли техника эгаллайди деган тушунча сингдирилди. Халқ ўртасида анъанавий, кўпкари, қиз қувди каби ўйинлар ўз-ўзидан йўқолиб кетди. Қишлоқлардаги битта-иккита отларни ҳисобга олмаганда шаҳарда уни деярли учратмайдиган бўлдик.

Эндичи. Эндиликда у яна хонадонларимизга қайтди. Сўнги икки-уч йил ичида миллий от ўйинларимиз тикланди. Маҳаллаларимиздаги баъзи хонадонларда яна от боқиладиган бўлди. Биз ана шундай от боқувчиларнинг баъзилари билан суҳбатлашдик.

— Отни ҳавас учун боқаман, — дейди Собир Раҳимов тумани Чиғатой маҳалласида истиқомат қилувчи Абдулла ака Бозоров. — Яхши кўраман отни. Айниқса қорабайрни. Афсуски отим зотдор эмас. Шундай бўлса ҳам қизиқаманда. Кейин ота-бувамиз чавандоз ўтишган. Атрофга яхши танилган.

— Ўзингиз ҳам от минасизми ёки фақат уйда турадими? — сўрадик Абдулла акадан.

— Ҳа, баъзи-баъзида, аниқроғи ҳар икки уч кунда миниб кўчаларни айлантириб оёғини ёздираман. Уйда тураверса ҳам бўлмайди.

— Ем-ҳашак масаласичи? Уни қандай ҳал қиласизлар? Айниқса, ҳозирги шароитда.

— Бозордан кунжара, шулхани сотиб оламиз, хашакни ёзда даладан олиб келиб қуритганмиз. Ҳозирча бу масала муаммо бўлгани йўқ.

— Кўпкари, улоққа ҳеч қатнашганмисиз?

— Ўзим қатнашмайман. Агар бориб қолсам, таниш чавандозларнинг отларини совутиб тураман.

— Шаҳримиздаги маҳаллаларда ҳам ҳозир чавандозлар борми?

— Албатта, ундайлар жуда кўп. Масалан бизнинг маҳаллада Масъуд чавандоз бор, қолаверса Кўкчада Зокир, Бешёғочда Муҳсин, Қуйлиқда Рустам деган чавандозларни биламан. Улар кўп улоқларда қатнашадилар. Ҳаммаси ҳам уйида от боқишади.

Абдулла аканинг гапларига шубҳа йўқ. Илгари кўп минг кишилик улоқ, кўпкари мусобақалари ўтказардилар. Унда ҳар бир қишлоқнинг донғи кетган чавандозлари қатнашардилар. Мусобақада катта совринни олган чавандозлар қишлоқ ёки шаҳарнинг фахри ҳисобланган. Шаҳримизда ҳам ўз отлари билан чақиндай тез учадиган чавандозлар бўлган. Абдулла ака санаб ўтган юқоридаги чавандозлар эса уларнинг авлодлари бўлса ажаб эмас. Гарчанд орада маълум бир бўшлиқ бўлгани билан шаҳримиздаги ҳозирги чавандозларнинг ҳаммаси ҳам от минишни отчопар мактабига қатнаб ўрганишмаган. Балки ота-боболари сулоласини давом эттирадилар.

Қайси бир маҳаллага бориб сўраманг, албатта ўша ерда бир ёки икки одамнинг отига «чавандоз» сўзи қўшиб айтилади. Айниқса, кексалар орасида кўп эшитиш мумкин буни. Ўша одамнинг ўзи чавандоз бўлмасада, отаси ёки бувасининг номи унга ҳам тегади.

— Чавандозлик фахрли ном. У эр кишининг энг мардига берилади, — дейди Чилонзор тумани Шамсуддин Исломов кўчасининг 5-муюлишида истиқомат қилувчи Зупар ота Умаров.

— Шунингдек от боқиш ҳам савобли ҳамда фойдали иш. От хосиятли жонивор. У эгасига вафодор, яхшиликни билади. Халқ орасида от одамни, айниқса эгасини босмайди, деган гапни кўп эшитгансизлар. Шунинг учун бўлса керак ёшлигимдан отга ўзгача меҳр қўйганман. Уйда ҳозир ҳам қўй,сигир, бузоқ каторида от боқаман. Болалар ҳам яхши кўришади. Вақти-вақти билан минишади. Ўзим ҳар куни қарайман. Шаҳар шароитида от боқиш ҳазил гап эмас. Бизда бир оз мушкулроқдир. Чунки от кўп нарса ейди. Шундай бўлса ҳам қизиққан, от боқишга ихлос қилган одам чорасини топади-да.

Баъзан кўча-кўйда аравага қўшилган отларни ҳам учратиб қоламиз. Гоҳ Эски жўва бозорида, гоҳ маҳаллаларда учрайдиган бундай от-аравалар одамларнинг ҳожатини чиқариб юради. Бу ҳақда ана шундай от-араванинг «извошчи» эгаси Нуриддин Мамадов шундай дейди: — Шаҳримизнинг ана шу Эски шаҳар қисмида от-арава кўп асқотади. Бозордагиларга ёрдам бериш мақсадида дам олиш кунлари отимни аравага қўшиб олиб чиқаман. Ҳам одамларга нафимиз тегса, ҳам отнинг ўзига емиш топилади. Бундан ташқари уйда яна иккита от бор. Уларни ҳам боқиш керак. Ўзим отни яхши кўраман. Болаларимнику қўяверинг, ҳамиша бўш қолди дегунча отхонада бўлишади, Майлида, бир томондан фойдали иш билан машғул бўлса, иккинчи томондан от миниб чиниқади, пишади.

Дарҳақиқат, от минишга бўлган иштиёқ ҳар бир болада бор. Уни Нуриддин ака сингари кишилар қўлласа, келажакда яна донғи кетган зўр чавандозлар етишиб чиқса не ажаб.

Шаҳримиз маҳаллаларида борган сари от боқувчилар кўпаймоқда. Бу қувончли ҳол. Демак, от кўлайса чавандозлар, баҳодир ўғлонлар ҳам кўпаяверади.

Назира ҚУРБОН қизи.

* *Маҳалла—китоб—китобхонлик*

«БОБУРНОМА»НИ МУТОЛАА ҚИЛИБ

АВЛОДЛАРИМИЗ азалдан китоб ва китобхонликка катта эътибор берганлар. Шунинг учун ҳам улар орасида олиму фозил, алломаю донишмандлар кўп бўлган. Китобнинг қудрати, инсон учун зарурлигита чуқурроқ ёндошиб, ўз таклиф-мулоҳазаларимиз билан ўртоқлашмоқчимиз.

Маҳалла—тарбия масканни, маърифат ўчоғи, десак китоб ва китобхонлик унинг негизидир. Шаҳримизда шундай маҳаллалар борки, уларнинг иш тажрибаларини умумлаштириб, бошқа жамоалар учун ўрнак қилиб кўрсатса арзийди. Масалан, А. Қодирий номли маҳаллада китобхонликка интилиш борлиги сезилади. Бу ерда шундай кишилар борки, ишдан бўш пайтларида китобхонлик ташкил этиб, қизиқарли, мазмунли асарларни ўқиб, муҳокама қиладилар. Маҳалла комитети хонасида кичик қироатхона ташкил этилган бўлиб, шу яқинда жойлашган кутубхона билан биргаликда иш олиб борадилар. Кутубхоначи аҳоли талабидан келиб чиқиб, уларни китоблар билан таъминлайди, ҳар хил кечалар ташкил этади, фаоллар билан биргаликда таниқли ёзувчи ва шоирлар ҳамда ишлаб чиқариш илғорлари ҳаётига бағишланган учрашувлар ўтказади.

Биз Мирзо Улуғбек тумани маҳалла оқсоқоллари кенгаши раиси билан учрашиш учун у киши истиқомат қиладиган мавзе томон йўл олдик. Идорада Сайфулла ота Оқмирзаевни китоб устида учратдик.

— Айни муддао учрашибмиз, — деди у киши мақсадимизни англагач. — Мен ҳам китобни жуда севаман. Озгина бўш вақтим бўлди дегунча китоб ўқишга тутинаман. Бугун мутолаа қилаётганим «Бобурнома»дир. Республикамизда улуғ мутафаккир шоир Заҳириддин Муҳаммад Бобур таваллудининг 510 йиллиги кенг нишонланаётган бир пайтда маҳалламиз аҳли бу санага қизғин тайёргарлик кўрмоқдалар. «Бобурнома»ни тўлиқ ўрганмасдан бундай масъулиятли тадбирга бош бўлиш адолатдан эмас.

Шинамгина безатилган хонани кўздан кечирар эканмиз, деворга осиғлиқ маҳалла иш режаси, қўшниларнинг иш тажрибаларидан баъзи лавҳалар, катта бир жавондаги китоблар ва рисолаларни, шунингдек газета ва журналларнинг тўпламлари дид билан жойлаштирилганини кўрдик.

Сайдулла отадек китобни ўзига ошно қилган ҳар бир киши оила, маҳалла ва жамият учун теран фикрлари, одоб-ахлоқи ҳамда билим савияси билан ён атрофдагиларга ўрнак бўла олади. Шу боис ҳам шаҳримизда жойлашган, аммо ҳозирги кунга қадар туман марказий кутубхоналарининг бўлимлари ҳисобланган кутубхоналарни маҳалла комитетлари ихтиёрига берилса. Кутубхоналар аҳоли талабидан келиб чиққан ҳолда ўз жамғармасини миллий китоблар билан тўлдирсалар. Кутубхоналар вақтли матбуот нашрларига кўпроқ обуна бўлиши таъминланса. Булардан ташқари, маҳаллада истиқомат қиладиган аҳоли орасидаги шоир, ёзувчилар, давлат арбоблари, артистлар, ўқитувчилар ва бошқа машҳур кишилар билан мунтазам учрашувлар ўтказиб, улар ҳақидаги китоблар, очерклар, мақолалар ёки улар ижодини ёритувчи асарлар ёрдамида турли тадбирлар тайёрлаш йўлга қўйилиши мақсадга мувофиқдир.

Яна бир суҳбатдошимиз элшунос олим Билол Аминовдир.

— Билол ака, айтингчи республикамизда, жумладан маҳаллаларда китоб, китобхонлик қай даражада, уни яхшилаш борасида нималар қилишимиз керак?

— Китобнинг сеҳрли олами, мафтункорлиги, оҳангraболиги, қолаверса инсон умрининг гавҳари бўлгани учун ёшлигимдаёқ ўзига ром этган. Шунинг учун бу савол, юрагимнинг оғриқ бир тоши, бу тош менга ҳар куни, ҳар дақиқа ўзининг оғирлиги билан тинчлик бермайди. Айниқса ёшларнинг китоб ўқимаслиги, кутубхоналарнинг бўшлиги, китоб дўконларидаги сокинлик мени доимо безовта қилади. Бизнинг ёшлик давримиздаги китобхонлик, китобга ташналик, китоб дўконларидаги гавжумлик, ҳозирги кундаги китобга нисбатан эътиборимизнинг сусайгани, ёшларнинг китобга бўлган бефарқлиги, болаларнинг китобга интилмаслиги кишини ташвишга солади. Сармояси кўтарадиган, халқнинг фаровон ва юксак маданиятли бўлишини истаган ҳар бир тадбиркор кутубхоналар, маҳаллалар, мактаблар, болалар боғчалари, тарбия масканларини пул билан, керакли китоблар, анжомлар, буюмлар билан таъминланишига ўз ҳиссаларини қўшишларига ишонамиз.

Ҳа, бугунги иқтисодимиз, бозор муносабатларимиз инсон кундалик ҳаётини таъминлаш учун қайғураётган бир пайтда, китоб, китобхонлик, кутубхоналар ҳақида муаммо кўтарилаётгани баъзи кишиларга эриш туюлиши мумкин. Айни ҳозир бу масалани тезда ҳал этиш, юқори бир кўрсаткичларга эришиш, маҳаллаларда эртагаёқ қироатхоналар очиш, жавонларни китобга тўлдириш қийин. Лекин халқимизнинг бой мероси, маданияти ва маънавиятини юксак даражага кўтариш борасида маҳаллалар, оилаларга китобхонликни сингдириш, айниқса ёш авлод учун китоб қадрини ошириш мақсадга мувофиқдир.

Малик МУРОДОВ.
Муяссар НЕЪМАТОВА.

Маҳалладош

ОТАНИНГ ЎРНИ БОШҚА

Ҳаёт — инсон учун буюк имтиҳон, дейишади. Унинг машаққатига бардош бериб, мураккаб синовлардан ўтган кишигина ҳаётнинг мазмунини, бахт ва бахтсизликнинг нима эканлигини англайди...

ЗУФАРЖОН билан Хуморахон бир-бирига кўнгил бериб, аҳду паймон қилдилар. Бунга ҳар икки ёшнинг ота-онаси монелик кўрсатишмади. Зуфаржоннинг онаси Хуморахонларнинг уйига совчи бўлиб бордию, айниди қолди. Ўғлига у қизни муносиб кўрмади.

— Болам, сени тушунаман. Лекин у қизни келин қилолмаймиз. Чунки отаси йўқ, ташлаб кетган экан,— деди онаси.

Зуфаржоннинг жаҳли чиқди.

— Нима қилибди, ойи? Отаси ташлаб кетган бўлса, Хуморада нима айб?

— Йўқ-йўқ, агар онаси яхши бўлса, отаси ташлаб кетармиди? Бир гап борки, шундай қилган. У қизни хаёлингдан чиқар. Бизнинг тенгимиз эмас. Биз сени ёмон бўлсин, деймизми. Азбаройи келажагингни ўйлаганимиздан таглитахтли оиланинг қизини олиб бермоқчимиз.

Зуфаржон у деди, бу деди бўлмади. Онаси у қизни олиб бермайман, деб қатъий туриб олди. Зуфаржон икки ўтнинг орасида қолди. Кўп ўтмай, уни бошқа қизга унаштиришди. Хуморахоннинг отаси ташлаб кетгани учун бахти яримта бўлиб, икки дилнинг кўнгил косаси синди.

Ҳаётда нималар бўлмайди дейсиз. Кимдир ўзига муносиб жуфтни тополмай қийналса, кимдир топган, эъзозлаган бахтни арзимаган сабаблар туфайли йўқотади. Сўнгги пайтда оиласини, ширин-дан-шакар дилбандларини ташлаб, енгил ҳаёт кетидан қувганлар сони тобора кўпайиб бормоқда. Бу ташвишли ҳолдир, албатта. Миллатимиз, урф-одатимизга ёт бўлган ана шундай ҳодисалар туфайли фарзандларимизнинг келажаги тақдир ихтиёрига ҳавола этилаётир. Улар отаси тирик бўлиб, унинг меҳри-муҳаббатидан бебаҳра ўсмоқда. Ана шунинг ўзи етмагандек оталарнинг маломатларидан болалари кўп азият чекадилар.

Баъзан кўча-кўйда сочларига оқ оралаган эркакларнинг беандиша нигоҳлари қизлар, ёш аёлларни таъқиб қилади. Уларнинг гап ташлашлари, ҳатто йўлдан уришини кўрганда бундайларга нисбатан юракда ғазаб ўти пайдо бўлади. Ёки аксинча, диёнатли пок эркакларни ёмон йўлга бошлаб, ширин турмушига раҳна солаётган қизларни кўрганда нафратланиб кетади, киши. Наҳотки, уларни инсофга чақиришнинг иложи йўқ? Одамлар бундай кишиларни, одатларни ёмон эканлигини яхши билади. Уларни йўлга солиш ўрнига ўзларини олиб қочади. Дунёда ҳеч кимни отадан ёки онадан тирик етим қилмасин. Юқорида тўхталиб ўтган воқеа нафақат қизларнинг, шунингдек, йигитларнинг ҳам оила қуришларига салбий таъсир кўрсатади.

Қўлимда иккинчи мактуб. Уни тўрт боласи билан қолган онаизор йўллаган. У шундай ёзади: «Донобува, дарди дунём қоронғу. Нима қилишни билмай, сизга мактуб ёзаяпман. Турмуш ўртоғим билан ўн саккиз йил тинч-тотув яшадик. Тўрт болани катта қилдик. Аммо оиламиз тотувлигига кўз тегди. Катта ўғлим ўн саккизга кириб, ҳарбий хизматга кетганида, отаси қирқдан ошганда, ёш аёлга илашиб, мени тўрт бола билан ташлаб кетди. Ўша аёлга уйланди. Ташлаб кетганда ҳам эл-юрт орасида менинг номимни ёмон отлиқ қилиб кетди. Буни кўтаролмай, касал бўлиб ётиб қолдим. Қўни-қўшнилар, қариндош-уруғлар мени ёлғизлатишмади. Тез орада тузалдим. Оиланинг бутун ташвишини бўйнимга олиб, бир вақтнинг ўзида уч сменада ишладим. Шукрки, болаларим эсли-ҳушли бўлиб вояга етишди. Тўнғич ўғлим хизматдан қайтиб, ишга жойлашди. Уни уйлаш тараддудига тушиб, маҳалламиздан, қўшни маҳаллалардан қиз ахтардик. Аммо кимникига совчи бўлиб бормай, ўғлимнинг отасини йўқлигини билишгач, қизини беришмайди. Болам қолиб, ўзим ўксидим. Бу аҳвол анчагача давом этди. Ниҳоят, оиламизни яхши биладиган яқин танишим қизини беришга рози бўлди. Эл-юртга тўй бериб, ўғлимни уйлантирдим. Бошида ҳаммаси рисоладагидек бўлди. Кўнглим бироз тинчланди. Аммо бу хотиржамлик ҳам узоққа чўзилмади. Ўғлим билан келиним ўртасида тез-тез жанжал чиқа бошлади. Келиним ҳар гапнинг бирида отасининг кетиб қолганини юзига солиб, уйдаги камчиликларнинг ҳаммаси ҳам отасизликдан деб биларди. Хуллас, бундай жанжаллар бориб ажралишгача етди. Уларнинг турмушини бузилишига йўл қўймай, аёл бошим билан келинимга бу бахтсизлик эмаслигини, яхши яшаб кетиш уларнинг иттифоқлигида эканлигини тушунтиришга ҳаракат қилдим. Келиним тушунишни истамади. Ҳозир уларнинг икки фарзандлари бор. Аҳвол эса борган сари чигаллашмоқда. Агар улар ажралишса, невараларим тирикетим бўлиб қоладими. Агар отаси бўлганида... Нима қилишга ҳайронман. Донобува, маслаҳат беринг».

Онаизорнинг ҳолатини тасаввур қилинг-а. Ёлғиз ўзи тўрт фарзандни вояга етказиб, оқ ювиб, оқ тараб, отаси йўқлигини билинтирмагану, лекин барибир маломатдан боши чиқмаган. Кимнинг айби билан бузилган оилаларнинг энг катта муаммоси онанинг елкасига тушган. Жуда мушкул савдо.

Ҳа, Ота оилада жуда катта ўрин эгаллайди. Фарзанд тарбияси, ўзаро муносабатлар мутаносиблиги, ҳурмат-эътибор, умуман муҳитни меъёрга солиб туради ота. Шунинг учун унинг борлиги фарзанд учун ҳам, оиланинг келажаги учун ҳам катта бахтдир.

Афсуски, турмушимизда кўп оилалар ана шу бахтдан юз ўгиряпти.

Кўпинча оилаларда қайнона-келин ўртасида можароларнинг келиб чиқиши ҳам, қайнотанинг йўқлиги сабаб бўлади. Қай маънода балки бу тўғридир. Оила бошлиғи бўлган эркакнинг олдида на қайнона ва на келин андиша қилиб, жанжал чиқармасликлари мумкин. Ўзаро ҳурматни қайнота ушлаб туради. Аммо энг муҳими, фарзанднинг ота-она меҳридан тўла баҳраманд бўлиши оиладаги садоқат, баҳамжиҳатлик, тотувлик биринчи ўринда туради. Биз шуни унутмаслигимиз лозимки, фарзандга ҳеч қандай эркагу аёл ота-она меҳрини бера олмайди.

Шаҳримизда юз бераётган баъзи ана шундай кўнгилсизликларни ҳаммамиз ҳам эшитамиз, гувоҳ бўламиз. Уни кўрганда бепарво, лоқайд бўлмасдан балки олдини олишга ҳаракат қилишимиз, фарзандларимиз келажагини ўйлашимиз лозимдир, азизлар. Айниқса, бу масала маҳалла комитетларининг эътиборидан четда қолмаса яхши бўларди.

Бу икки воқеани сиз азиз ўқувчи ҳукмига ҳавола қилишдан мақсад, насиҳат қилиш ёки танбеҳ бериш эмас, балки икки оиланинг тақдири ҳақида ўйлаш, мушоҳада юритиш, ундан тўғри хулоса чиқаришдир. Токи, бундай хатолар сизнинг хонадонингизда такрорланмасин.

Донобувага Дилдора ОРИПОВА котибалик қилди.

МУҚАДДАС ДАРГОҲ

Пойтахтимиздаги Машраб номли маданият уйи жамоаси «Оила муқаддас даргоҳ» деб номланган театрлаштирилган томоша тайёрлаб, Чилонзор туманидаги Катта Қозиробод, Маданият, Дўмбиробод маҳалла клубларида намойиш эта бошладилар. Оилада қайнона-келин, ўғил-қиз муносабатлари, миллий урф-одатларимиз мужассам бўлган бу томоша барча жойда катта қизиқиш билан кутиб олинмоқда.

Шуниси диққатга сазоворки, бадиийлаштирилган дастурда талқин этилган кўплаб сиймолар, куйланган қўшиқ ва яллалар ҳамоҳанглиги билан кечага файз бағишлади. Айниқса ижодий жамоа қатнашчиларидан Дилором Мирзаева, Равшан Комилов, Абдурауф Зокировларнинг маҳорати таҳсинга сазовор бўлди.

Салоҳиддин СИРОЖИДДИНОВ.

ҚЎЗИВОЙ КЎЗАГАР

Қўзивой амаки маҳалламиздаги энг сахий, ростгўй, покиза инсонлардан эди. У кишини ҳамма Қўзивой кўзагар дейишса биз, болалар амаки деб мурожаат қилардик. Ўша кезлари уйимиздан бир чақиримча нарида ҳумдон бўларди. Турли хил сопол идишлар шу ердан чиқарди. У пайтлари машина қаёқда дейсиз, тупроқ икки ғилдиракли қўқон араваларда келтириларди. Тоза, соф тупроқларга ишлов берилиб, идиш ясалиб, кейин яхшилаб пардозланарди.

Қўзивой амаки терлаб-пишиб шу ҳумдонда ишлардилар. Чиғириққа лой қўйиб оёқлари билан айлантирганлари-айлантирган эди Қўлларидаги чой эмас, мойга ўхшар, мўъжиза идишлар махсус турли хил қолипларда бунёд бўлиши бизни ҳайратга соларди. Лаган, коса, ҳумча, ҳурмача, тўқача каби рўзғор буюмлари тайёрланар, Қўзивой амаки эса доим кўза ясаш билан банд эдилар. Шу боис у кишига «Кўзагар» деган лақабни қўшиб чақиришарди. Қўзивой кўзагарнинг ясаган кўзалари чидамли, ихчам ва чиройли бўлиб, одамнинг ҳавасини келтирарди.

Уйимизда якка-ю ягона сопол кўзамизниям Қўзивой амаки ясаган бўлиб, иш пайтида у кишини, қайта-қайта саволга тутардим. Болаларни жуда яхши кўрардилар. Гаплари ёқимли, қанча эшитсак ҳам тўймас эдик. «Ҳар бир касбнинг пири бўлади. Сопол идиш ясашни биринчи бўлиб бухоролик пиримиз Баҳовутдин Мир Кулол кашф этганлар. Қўлбола ҳумдонни ўйлаб топган ҳам, қандай тупроқдан фойдаланишни билган ҳам устозимиз Мир Кулол, пир кулол бўладилар. У киши касбга шунақанги меҳр қўйибдиларки, ўчоққа ўтинлари етмай қолганда эгниларидаги кийиб юрган тўн, бошларидаги дўппиларигача сопол идишларим яхши пишсин деб, ёқиб юборибдилар...»

Қўзивой амакининг кулол ҳақидаги ривоятлари бизга ёқиб қолганидан яна айтиб беришларини илтимос қилардик. «Оббо, сизлар-ей!» деб ишни тўхтатмай қайта бошлардилар. Ривоятларини сира ўзгартирмай, қандай бўлса шундайлигича айтиб беришлари ҳаммамизни қойил қолдирарди. Ишлари юришмай қолганда: «Ё, Баҳовутдин пирим, Мир Кулол» деб, қўярдилар. Кейин мамнун бўлиб: «Ана, энди ишим «венг»! деб қўйишларидан биз ҳам хурсанд бўлиб гоҳида буюрган ишларини гап қайтармасдан бажаришга одатлангандик.

Қўзивой кўзагар ўзлари айтган ривоятдагидек, эгниларига қора тўн, бошларига дўппи, оёқларига этик кийиб, анча ёшга бориб қолганларига қарамай эпчил ҳаракат қилардилар. Тўнлари эски, дўппилари терлайверганидан бўлса керак ёғи чиқиб, йилтиллаб, бодом нусха гуллари зўрға кўринарди. Болалик қилиб, кўнгилларига келади демай, амаки, тўнингиз ва дўппингиз жудаям эскириб кетибди, бошқасини кийиб олсангиз бўлмайдими, десак амаки қаҳ-қаҳ кулиб: «Шуниси тузук, бемалол ишлайман, бу молтопар, бошқаси керакмас», деб биз билан ҳазиллашиб, соқолларини силаб қўйиб, ишлайверардилар. Қўлларидаги бўртиб чиққан томирлар тарам-тарам нақшларни эслатишига ажабланиб, ўз қўлларимизга қараб қўярдик. Қўл бериб сўрашгудек бўлсак, кафтлари дағал, қаттиқ, чайирлигини айтмайсизми? Яхшиямки, авайлаб, қисман сўрашардилар. Баъзан эркалатиб; «Қанақа ўсаяпсизлар, куч борми?» деб озгина қисиб сўрашганларида додлаб юборай дердик.

Дадам аравакаш эмасларми, аравалари гупчагига осилиб, қаёққа борсалар эргашардим. Бир куни «Аччи» деган даладаги буғдойзорда қолиб кетдик. Кун иссиқ бўлгани учун чанқаган эдик. Дадам коса келтириб ғарам олдидаги сопол кўзадан сув қуйиб ичдилар-да, менга ҳам узатдилар. Қуёш ҳароратига қарамай, сув анча муздек эди. Мазза қилиб ичиб, сувни мақтасам, дадам: «Қўзивой кўзагар жаннати одамда. Бу ўшанинг кўзаси. Сувни қишда музлатиб қўймайди, ёзда эса иситиб юбормайди, бир меъёрда сақлайди. Ўз касбига меҳр қўйиб, одамларни ўйлайдиган ҳалол, инсофли уста», дедилар.

Йиллар ўтди. Замона зайли билан қўлбола ҳумдонлар қадрига етилмай бузиб ташланди. Шулар қаторида пойтахтимиздаги «Бекобод» ва «Нишабқулоқ» маҳаллаларига туташ ҳумдон ҳам йўқ бўлиб кетди. Ўрнига турар-жой бинолари қурилди. Ҳали-ҳануз шу жойлардан ўтсам, болалигимдан хотирамда муҳрланиб қолган ўша эски ҳумдон кўз олдимда намоён бўлади. Заҳматкаш, ростгўй, болаларга меҳрибон кулол Қўзивой кўзагар сиймоси қайта жонланади.

Маҳмуд АҲМЕДОВ.

Борганимга пушаймон бўлдим

Кечки пайт уйда газеталарни варақлаб ўтирсам келинингиз қўлимга тўрхалта тутқазиб: «Сиз ҳам бошқа эркакларга ўхшаб бир бозор қилиб чиқинг-чи. Уйда сабзи билан пиёз қолмабди» деб қолди. Эр билан хотин қўш арава деб бежиз айтишмаган. Унинг гапларига итоат қилиб, кўчага чиқиб трамвайга ўтирдим-да, «Чорсу» деҳқон бозори томон йўл олдим.

Қош қорайиб қолганиданми, Эски шаҳарда одам анча сийрак. Турли-туман савдо расталарини оралаб ўтиб «Болалар дунёси» дўкони ёнига яқинлашганимда хунук бир манзарага дуч келиб ўз кўзларимга ишонмадим. Нима бу, бозорми ё ахлатхонами? Ҳаммаёқ чиқиндилар, қоғоз парчалари билан тўлиб-тошган. Фаррошлар нима иш билан шуғулланишяпти ўзи? Нега ўзларига тегишли ҳудудни супуриб-сидиришмайди?

Хаёлимдан шу ўй-фикрлар ўтаётганда бир отахон олдимга яқинлашди.

— Кўзимга жуда иссиқ кўриняпсан-да, ўғлим. Мабодо сен Тоживой тажангмасмисан? — деди дабдурустдан.

— Айтганингизман, отахон.

— Нега аччиғинг чиқиб турганиниям сезиб турибман. Агар билсанг ҳар куни шу аҳвол. Мен шу яқин атрофдаги Сағбон кўчасида яшайман. Ҳар сафар шу ердан ўтганимда жоним ачишади. Ҳар хил саноат молларини бу ерга сотишга олиб келадиган сотувчиларга ҳам ҳайрон қоласан, киши. Кечки пайт иш вақтлари тугагандан сўнг нега ўзларидан қолган чиқиндиларни олиб кетишмайди? Эртага яна шу ерга келишадику, ахир. Энди сенга бир маслаҳат: шу кўрган-кечирганларингни мутасадди ташкилотларга етказмасак аҳвол ўзгармайдиганга ўхшайди.

Отахонга тез кунда бу ерда тартиб ўрнатилишини айтиб, сабзи билан пиёз олдим-да тегишли жойга ошиқдим...

* *Тоживой тажанг шаҳар кезади*

Ҳушига келса тўхтайди

Тунов куни эрталаб бир масала юзасидан Сергели тумани ҳокимлигига борган эдим. Ишимни битириб бекатга чиқдим. Қарасам, одам жуда кўп. Кимдир ишига кетяпти, яна кимдир бошқа юмуш билан ўз манзилига ошиқяпти. Автобус, троллейбуслардан дарак йўқ. Узоқдан «Сергели — Чилонзорнинг 20-мавзеси» йўналиши бўйича қатновчи троллейбуснинг кораси кўринди. Йўловчилар худди яқин масофага югуришга шайлангандек троллейбусга қайси эшикдан чиқишни мўлжалга ола бошладилар. Троллейбус ичида одам тирбанд бўлганиданми, бекатдан юз метр нарида тўхтади. Одамлар «гурр» этиб унга ёпирилишди. Эпчил ва чаққонроқлари бир амаллаб чиқиб олишди, қариялар билан болали аёллар эса қолаверишди.

— Ҳар куни аҳвол шу, — деди норози оҳангда бекатда турган ўрта ёшли бир киши. — Мана, ишга яна кеч қоладиган бўлдим.

— Қаерда, ишлайсиз, оғайни? — сўрадим ундан.

— 2-пойабзал фабрикасида. Шу 19-йўналишда қатновчи троллейбус билан 75-йўналишда қатновчи автобус жуда кам юради-да. Йўналиш бўйича қатнаётган ҳайдовчилар ҳам мазкур «Сергели—7» даҳаси бекатида ҳушига келса тўхтайди, бўлмаса йўқ. Шу аллозда бир амаллаб ишхонамизга етиб борамиз. Бу транспортга қачон сон тегаркин ўзи?

Мен ҳам бир амаллаб манзилимга етиб келгач, йўловчининг арзини мутасадди ташкилотга етказиш учун Тошкент шаҳар йўловчилар ташиш акционерлик ишлаб чиқариш бирлашмасига қўнғироқ қилдим.

Тоживой акага Илёс ЗАРИПОВ ҳамроҳ бўлди.

«НЕФТЧИ» МОСКВАГА БОРАДИ

Маълумки, Ҳамдўстлик мамлакатлари миллий чемпионатлари ғолиблари ўртасида ўзига хос Кубок ўйинлари ўтказишга асос солинган эди. Шу йилнинг 28 январидан 5 февралига қадар Москвада бу соврин учун иккинчи халқаро турнир бўлиб ўтади. Унинг аввалгисидан фарқи шундаки, чемпионатда бу сафар Ҳамдўстликка аъзо бўлмаган давлат вакиллари ҳам иштирок этишади.

Бу йилги турнирнинг таъсисчилари Россия футбол уюшмаси ва Россия спорти миллий жамғармасидир. Мусобақанинг соврин жамғармаси 50 минг АҚШ долларини ташкил этади. Финал қатнашчилари унинг 50 фоизини оладилар (ғолибга 35 фоиз, финалчига 15 фоиз). Соврин жамғармасининг қолган қисми бошқа иштирокчилар ўртасида тақсимланади. Чемпионат ғолиби бўлган жамоага, шунингдек Ҳамдўстлик мамлакатлари чемпионлари Кубоги ва олтин медаллар, иккинчи ўринни эгаллаганларга кумуш медаль топширилади.

Бу йилги мусобақаларда қуйидаги жамоалар иштирок этишади:

I гуруҳ: Россия — «Спартак» (Москва)
Молдова — «Зимбрул» (Кишинев)
Қозоғистон — «Ансат» (Павлодар)
Эстония — «Норма» (Таллинн)

2 гуруҳ: Туркманистон — «Копет доғ» (Ашгабад)
Арманистон — «Арарат» (Ереван)
Латвия — «Сконто» (Рига)
Россия — «Динамо» (Москва)

3 гуруҳ: Грузия — «Динамо» (Тбилиси)
Тожикистон — «Ситора» (Душанбе)
Озарбайжон — «Қорабоғ» (Агдам)
Литва — «Ромер» (Можекяй)

4 гуруҳ: Беларусь — «Динамо» (Минск)
Ўзбекистон — «Нефтчи» (Фарғона)
Қирғизистон — «Олға» (Бишкек)
Россия Ёшлар терма жамоаси.

Украина футбол федерацияси бу сафар ҳам турнирга ўз чемпионини юбормасликка қарор қилди. Шунинг учун ҳам ташкилий қўмита гуруҳларнинг тўлиқ бўлиши учун турнирда Москванинг «Динамо» ва Россия Ёшлар терма жамоасининг иштирок этишига рухсат берди. Лекин улар иштирокидаги ўйинлар натижалари якуний жадвалга таъсир ўтказмайди.

Республикамиз шарафини ҳимоя қиладиган Фарғонанинг «Нефтчи» жамоаси дастлабки учрашувни 29 январь куни Бишкекнинг «Олға», 30 январь куни Минскнинг «Динамо» клуби билан ўтказади. Янги йилнинг биринчи ойининг сўнгги куни ўтказиладиган Россия Ёшлар терма жамоаси — «Нефтчи» ўйини ҳеч нарсани ҳал этмайди. Ярим финал ўйинлари иккинчи февраль, финал эса 4 февралда бўлиб ўтади.

Ва ниҳоят сўзимиз футбол мухлислари учун диққатга молик қисқа хабар. Мусобақаларни бошқариш учун таклиф этилган ҳакамлар орасида ҳамшаҳримиз Зокир Абдуллаев ҳам бор.

Шуҳрат ЗОКИРОВ.

* Шахмат ажойиботлари

АШАДДИЙ ИШҚИБОЗ

1927 йили шахмат бўйича жаҳон чемпиони кубалик Хосе Рауль Капабланка билан россиялик машҳур шахматчи Александр Алёхин ўртасида жаҳон биринчилиги учун матч бошланмасдан олдин Нью-Йоркда икки машҳур америкалик боксчилар Сэррей ва Рэнкин рингда учрашади. Уларнинг иккиси ҳам шахмат ишқибозлари бўлиб, биринчиси Капабланка, иккинчиси Алёхиннинг мухлиси эди. 8-раундда Сэррей рақибини нокаут қилади. Хушига келган Рэнкин рақибига «Барибир, Алёхин ғалаба қилади» дебди.

ҲАЛИ ЁШСАН

1914 йили Санкт-Петербургдаги Халқаро шахмат турнирида ишқибозлар қизиқ бир суҳбатнинг гувоҳи бўлишган. 72 ёшли Блекберн 60 ёшли гроссмейстер Гунсберг устидан ғалабага эришиб, унга қатъий оҳангда:

— Сиз менга етишишга ҳали ёшлик қиласиз! —дебди.

ҲАМ ХИЗМАТ, ҲАМ...

1962 йили Варнада шахмат олимпиадаси ўтаётган пайтда булғор журналисти иқтидорли ёш америкалик шахматчи Роберт Фишердан интервью берсангиз, деб илтимос қилди.

— 50 доллар берасиз, бўлмаса интервью йўқ! — дейди гроссмейстер мағрурона.

— Катта раҳмат, интервью олдим десам ҳам бўлади — дебди ҳозиржавоб журналист.

ЁЗУВЧИЛАРНИНГ «ҚАСОСИ»

Узоқ умр кечирган атоқли инглиз ёзувчилари Бернард Шоу ҳамда Герберт Уэльсларнинг шахмат тўғрисида деярли дуруст фикр айтмаганликлари кўпчилик мухлисларга маълум эмас. Замондошларининг хотираларига қараганда, бунинг сабаби — уларнинг шахмат тахтаси олдида қайта-қайта ўсал бўлганликларидан бўлса керак. Чунки «Пигмалион»нинг муаллифи ёшлик вақтида онасига, «Кўринмас одам»нинг муаллифи эса иккинчи аёли Эми Кэтрингга шахматдан ютқазар экан.

ҲУШТАК — МАҒЛУБИЯТ БЕЛГИСИ

Шахмат олимпиадасида испаниялик спортчи Медина Михаил Ботвинник билан бўлган партияда ҳуштак чалиб ўтирган. Бу ҳақда унинг устозига айтишганда, у бошини чайқаб:

— Ишимиз ўнгидан келмабди. Агар Медина ҳуштак чалишни бошлаган бўлса, демак, унинг аҳволи оғир, — деган экан.

Қидирбой ТЎЛАБОЕВ.

* Эшитдингизми?

ИТ ВАФО, ХОТИН ЖАФО

Жаҳоннинг мана ман деган шахматчиларини тавбасига таянтира олган Гарри Каспаров оилавий ҳаёт майдонида қаттиқ зарба еди. Унинг умр йўлдоши Маша Арапова шахматчи билан ажралиш тўғрисида судга ариза берди. Лекин у айрим оммавий ахборот воситаларида айтилганидек, эрининг бор мол-мулкининг тенг ярмига шерик бўлишга даъво қилаётгани йўқ, мовий кўзли, «инсофли» гўзал жаҳон чемпиони билан ўтказган йиллари учун Москва ва Париждаги хонадонларни ва уларга қўшимча қилиб атиги... миллион доллар сўраяпти, холос.

ОЗОДЛИК ШОҲКЎЧАСИДАГИ ФОЖИА

Лиссабоннинг Спортинг» ва Россия ёшлар терма жамоасининг 22 ёшли футболчиси Сергей Шербаков автомобиль фалокатига учради.

Англия терма жамоасининг бош мураббийси Бобби Робсоннинг истеъфога чиқиши муносабати билан уюштирилган зиёфатдан қайтаётган Сергей Озодлик шоҳкўчасидаги чорраҳалардан бирида ён томондан чиқиб қолган машинага бориб урилган. Саккизинчи ва ўнинчи умуртқа поғоналари синган ва оёқлари фалаж ҳолда ётган Шербаков айни пайтда Сан Жозе ксалхонасида ётибди, унинг аҳволи қай томонга ўзгариши ҳақида бирор нарса дейишга шифокорлар ҳам ожизлик қилмоқдалар.

ЯНА КАРПОВНИНГ «КУНИ ТУҒДИ»

Халқаро шахмат федерацияси жаҳоннинг энг кучли шахматчилари рўйхатини эълон қилди. Унга кўра 1994 йилнинг 1 январидан Карпов 2740 рейтинг натижа билан сайёрамизнинг энг... энг... шахматчиси деб топилди. Ҳиндистонлик Висванатан Ананд (2715), украиналик Василий Иванчук (2710) кейинги поғоналардан жой олдилар.

Аёллар ўртасида олдинда ҳамон венгриялик Юдит Полгар (2630) бормоқда. Рўйхатни Майя Чибурданидзе (Грузия) — 2520, Пиа Крамлинг (Швеция) ва жаҳон чемпиони Се Цзюнь (ХХР) ана шу тартибда давом эттирдилар.

Гарри Каспаров ва Найджел Шорт натижалари ФИДЕ билан алоқани узганликлари учун ҳисобга олинмаган.

Шуҳрат АРМОН тайёрлади.

* Ҳам куласиз, ҳам куясиз

ШИШАДАГИ ОҒУ ОҚИБАТЛАРИ

Шаҳримизда жамоат тартибини сақлаш, жиноятларга қарши курашни авж олдириш ишига ички ишлар ходимлари катта ҳисса қўшмоқда. Жиноятчиликнинг келиб чиқишига асосий сабаблардан, бири ичкиликбозликдир. Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси жамоат тартибини сақлаш бошқармасининг бошлиғи, милиция майори Бахтиёр Субанов билан суҳбатимиз ҳам бошқарма ходимларининг ичкиликбозликка қарши кураш соҳасидаги фаолиятига бағишланди.

— Бахтиёр Жумабоевич, яқин кунларгача аҳоли гавжум жойларда маст ҳолда юрган, ҳар хил бебурд гаплар билан кўпчиликнинг кайфиятини бузаётган кишилар тез-тез учраб турарди. Кейинги вақтларда шундай нохуш ҳол бирмунча камайганга ўхшайди.

— Аҳволнинг яхши томонга ўзгараётгани албатта қувонарли. Ходимларимиз бор имкониятини ишга солиб жамоат тартибини сақлашга, ҳеч бир кишига ҳеч қандай кимса томонидан озор етказилмаслиги учун астойдил ҳаракат қилишмоқда. Аммо ташвишлантирадиган бошқа томони борки, кўпгина кишилар спиртли ичимлик саломатликларига зиён етказиши ва турли жиноятларга бошлаши, нохушликларни бошга солишини била туриб, ўзларини бундан тийишга ожизлик қилаяптилар. Спиртли ичимлик истеъмол қилган ҳолда ўзини тута олмай юрганларнинг кам учрашининг боиси асосан вақтида чора-тадбирлар кўраётганимиздан деб ишонч билан айтишим мумкин. Мана: расмий ҳужжатларга эътибор қилинг. Биргина 1993 йилнинг 10 ойи мобайнида 2044 маст ҳолдаги киши ўзини тута билмагани учун тиббий ҳушёрхоналарга жойлаштирилди. Бу эса ўтган йилнинг шу даврига қараганда 11,4 фоиз кўп.

— Корхона, муассасалар, ўқув юртларида ҳам ичкиликбозликка қарши кураш олиб бориляптими?

— Бундай ичкиликка мукқасидан кетганларга меҳнат жамоаларида, ўқиш жойларида бефарқ қараш мумкин эмас. Афсуски, баъзи жойларда бунга етарли эътибор беришаётгани йўқ. Масалан, Сергели туманида истиқомат қилувчи Тошкент тўқимачилик фабрикаси ишчиси (1950-йилда туғилган шахс) бир йилда тўрт маротаба ҳушёрхонага келтирилган. «Электроаппарат» заводи ва «Иргидромаш», ЦБЭСРПП заводларида ҳамда трамвай-троллейбус депосида ишлайдиган айрим шахслар бир йилда уч марталаб тиббий ҳушёрхонага тушганлар. Шунга қарамай улар ўз иш жойларида ва ўз вазифаларида ҳеч нарса бўлмагандек бамайлихотир ишлаб, юришипти. Баъзи корхона ва ташкилотларнинг маъмуриятлари ўз ходимларини ёмон йўлдан қайтариш, тарбиявий ишлар олиб бориш ўрнига ўзлари ичкилик ичиб тиббий ҳушёрхоналарга тушаётганини қандай баҳолаш мумкин? «Ўзинформсервис» заводининг катта муҳандисларидан бирини, шунингдек қурилиш бошқармасидан бирининг бошлиқ муовини, Тошкент электрон-техника заводида участка бошлиғи бўлиб ишлайдиган шахс ва бошқа кўплаб кишиларни бунга мисол қилиб айтишимиз мумкин. Буни қарангки, «Алёнушка» деб номланган кичик корхона директори бир йилда уч марта ҳушёрхонамизга ётқизилди.

— Мана, ҳозир турли соҳаларда фаолият кўрсатаётганларнинг ичкиликбозликка муккасидан кетиши ҳақида гапириб ўтдингиз. Уларнинг ва бошқа шунга ўхшашларнинг кўпчилиги техника билан иш юритишса керак деб ўйлайман.

— Ҳозир айтиб ўтганларимнинг ҳам баъзи бирлари ишхонада ўз ҳамкасблари билан бирга ичишган. Тўғри, буларнинг ишлари ҳавфли мастлик ҳолати билан техникани юргизиб турли нохуш, ҳодисаларни бошлашлари, ўз жонларига жабр қилишлари мумкин. Яқинда 5-такси саройи ҳайдовчиларидан 7 нафари ушбу саройнинг ичида ичкиликбозликни авжига чиқариб туришганда шармандалари чиқди. Шунингдек, 71-механизациялашган колоннанинг машинисти ҳам бевосита иш жойида бамайлихотир ичиб ўтирганда қўлга олинди.

— Ҳушёрхоналар керакмикин, деган хаёлга боради баъзи бировлар.

— Албатта. Шира кайфда юрганларку майлия, бироқ «шер кайфда» бўлган, эс-ҳушини йўқотиб, ўзини қаерга қўярини билмай қолганлар кишиларга кулфат келтирмаслиги учун ўз вақтида чора кўрилиши зарур. Қолаверса, аксарият оғир жиноятлар маст ҳолда содир этилади. Яқинда Собир Раҳимов туманининг Сағбон кўчасида яшовчи фуқаро ўз уйида яқин дўстини қуюқ меҳмон қилиб, кўтаринки кайфиятда ўтиришадида меъёридан ортиқ спиртли ичимлик истеъмол қилишгач, орада жанжал чиқади. Мезбон «отасидан улуғ» ҳисобланган меҳмонга пичоқ уриб, ҳаётдан бевақт кўз юмишига сабабчи бўлади.

Шунингдек, Яккасарой туманининг Қушбеги мавзесида истиқомат қилувчи фуқаро ўз уйида мастлик билан ҳатто ўз туғишган укасига пичоқ санчишгача бориб етди. Оқибатда оғир тан жароҳати олган укаси ўша ернинг ўзида жон берган. Чилонзор туманида яшовчи фуқаро эса кайф устида қўшнисининг уйига бостириб кириб, жанжал кўтарган ва пичоқ билан ташланиб турли тан жароҳатини етказган, қотилликка қўл урган.

Буларнинг кўпчилиги яхши вазифа, лавозимларда фаолият кўрсатиб келишаётганди. Биргина спиртли ичимликнинг касофати билан бир умр ёмон отлиқ бўлиб қолишди, ҳам ўзларига, ҳам ўзгаларга жабр қилишди. Билиб билмай фожиага, қотилликка қўл уришди.

Шулардан ҳам хулоса қилиб айтиш мумкинки, ўз вақтида олди олинмаган «шер кайфлик» катта нохушликларни келтириб чиқариши эҳтимолдан ҳоли эмас. Спиртли ичимлик истеъмол қилган ҳолда ўзини тутолмаган кишилар тартибга чақирилгани ё тиббий ҳушёрхонага келтирилиб, уларга нисбатан керакли чоралар қўлланилгани учун улар ўпкаланмасликлари керак. Аксинча, биринчи навбатда улар хавф-хатардан ҳоли этилганликлари учун миннатдор бўлишлари керак.

Ичкиликбозлик — ёмон иллат. Унинг олдини олиш учун бутун чора-тадбирларни ишга солиш, тарбиявий, тушунтириш ишларини ҳар томонлама авж олдириш муҳим вазифалардандир.

Суҳбатдош Абдураҳим ХАЛИЛОВ.

* Жиноятчиликни жиловлаш йўлида

ХАЛҚ ОСОЙИШТАЛИГИ— ИШИМИЗНИНГ КЎЗГУСИ

Мана, 1993 йил билан ҳам хайрлашдик. Ютуқ ва камчиликларни сарҳисоб қилиш фойдадан ҳоли эмас. Шу муносабат билан Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси штаби бошлиғининг муовини, милиция подполковниги Муҳаммаджон ДЕҲҚОНОВ билан суҳбатлашдик.

— Ички ишлар идоралари ходимлари ўтган 1993 йилда шаҳарда жамоат тартибини сақлаш, уюшган ва гуруҳий жиноятчиликка қарши кураш, иқтисодий соҳадаги барқарорликни таъминлаш, йўл ҳаракат хавфсизлигини мустаҳкамлаш, жамоатчилик ҳамда давлат мулкини қўриқлаш самарадорлигини оширишга алоҳида эътиборни қаратдилар,— деди у. Йил давомида шаҳар ҳудудида «Мажмуа», «Қидирув», «Ҳашар», «Тун», «Арсенал», «Бўрон» каби ўнлаб оммавий тадбирлар ўтказилиб, улар жиноятчиликка қарши олиб борган курашимизда ўзининг ижобий самарасини берди. Рўйхатга олинган жиноятларнинг умумий сони 10 фоизга, оғир турдагилари эса 17 фоизга камайганлигининг гувоҳи бўлиб турибмиз. Оғир тан жароҳати етказиш, босқинчилик, талончилик, давлат ва шахсий мулкларни ўғирлаш, фуқаролар хонадонларидан қилинган ўғирликлар, автомашиналарни олиб қочиш каби жиноятлар ҳам анча камайди.

Асосий эътиборимиз жиноий гуруҳларни ўз вақтида аниқлаб, уларни фош этишга қаратилди. Кўрилган чора-тадбирлар натижасида шаҳар ҳудудида мавжуд бўлган 872 жиноий гуруҳ фаолиятига чек қўйилди. Уларнинг таркибида бўлган 2 мингта яқин шахс жиноий жавобгарликка тортилди.

Жиноятчилик оламида обрў қозонган ўнлаб унсурларнинг жиноий жавобгарликка тортилиши муҳитни анча яхшилашга олиб келди.

Тошкент шаҳрида ўтган йилда ўқотар қуроллардан фойдаланилган ҳолда 100 га яқин жиноят содир қилинган. Ички ишлар идораларининг барча ходимлари аҳолида ва тартиббузарларда ноқонуний равишда сақланаётган қуролларни тортиб олишга сафарбар этилган ва тезкор-қидирув ишлар натижасида 964 та ўқотар қурол, 5 мингдан зиёд ўқ-дори тортиб олинди. Улар ичида кўплаб қирқма милтиқ, тўппонча ва гранаталар бор.

Энг асосий эътибор порахўрлар, давлат ва халқ мулкини талон-тарож қилувчилар, молия тизимидаги фирибгарларни аниқлашга қаратилди. Натижада порахўрларни аниқлаш 3,5 фоизга ошди. Бу соҳада 80 га яқин жиноий гуруҳ фош этилди.

Йўл ҳаракатини чуқур таҳлил қилиш, автокорхоналар ва шахсий автомашиналар эгалари билан олиб борилган тарбиявий ишлар ҳам ўзининг ижобий натижасини бермоқда. Бу йил йўл ҳаракати ҳодисалари, унда ҳалок бўлаётган ва жароҳат олаётганлар сони анча камайди. Бу ҳам бўлса шаҳар Давлат автомобиль назорати бошқармаси ходимларининг хайрли ишларидан дарак беради.

Айтиш мумкинки, Тошкент шаҳар Ички ишлар идоралари ўтган йилда ҳар йилдагидан кўра сезиларли даражада яхши ишладилар. Бу борада энг аввало ходимларимизнинг ўз хизмат вазифаларига юксак масъулият билан ёндошаётганликлари, уларда ватанпарварлик, Она юрти ва халқига хизмат қилиш руҳининг шаклланаётгани асосий сабаб бўлмоқда.

Шу бугунги кунда биз 1994 йил учун тузилган режаларни яна бир бор кўздан кечираяпмиз. Мақсадимиз эса битта: жиноий унсурларга қарши курашни кескинлаштириш, улар қайси соҳада бўлмасин ўзак томирини қирқиш. Бунинг учун етарли даражада тайёргарлик кўрган ходимларимиз ва техник эҳтиёжларимиз мавжуд. Бу борада биз Франция, Туркия, Германия ва бошқа хорижий давлат полицияларининг ишларидан унумли фойдаланиш ниятидамиз. Улар билан ҳамкорликда бажарадиган ишларимиз янада кўпроқ самара беради, деб ўйлаймиз.

Мамажон РАҲИМОВ ёзиб олди.

* Тезкор гуруҳ—ҳаракатда

ГИЁФУРУШЛАР ҚЎЛГА ОЛИНДИ

Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси жиноят-қидирув бошқармасининг тезкор ходимлари томонидан яна бир жиноий гуруҳ қўлга олинди. Жиноятчилар Самарқанд вилоятидан 2,5 килограмм миқдордаги тозаланган наша, 210 грамм қорадори ҳамда 9 та қопга жойланган кучли таъсир этадиган гиёвандлик моддаларини пойтахтда пуллаш ниятида олиб келишаётганида ҳушёр посбонлар томонидан ушланди. Тезкор ходимлар жиноятчи гуруҳни бир неча соат мобайнида кузатиб юрдилар ва 6 кишини ашёвий далиллар билан ушлашга муваффақ бўлдилар.

Ҳозир жиноий гуруҳ аъзолари устидан тергов ишлари кетмоқда. Дастлабки суриштирув чоғида маълум бўлдики, бу шахслар гиёвандлик моддаларининг ҳар бир граммини 2 минг Сўм-Купондан пуллашмоқчи бўлишган экан.

Албатта, гиёвандлик моддалари билан олди-сотди қилиб кишилар умрига зомин бўлаётган, ўзгаларнинг соғлиғи эвазига бойлик орттираётган разил, нопок шахсларга ҳеч шафқат йўқ.

Мирзараҳим МАМАЖОНОВ,
Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси матбуот гуруҳи ходими.

СУРАТДА: жиноят қидирув бошқармасининг ходимлари мусодара этилган гиёвандлик моддаларини кўздан кечиришмоқда.

Бош муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ИХТИСОСОСИ БЎЙИЧА

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР БИЛИМГОҲИ ҚОШИДАГИ «ҚОРЧАЛОН» ЎҚУВ-ИЛМИЙ МАРКАЗИ «БУХГАЛТЕРИЯ ҲИСОБИ» ихтисоси бўйича қабул эълон қилади

60 соатлик курс бўйича 1,5 ой давомида сиз «БУХГАЛТЕР-ИҚТИСОДЧИ» мутахассислигини эгаллашингиз мумкин. Ўқиш тугаганидан сўнг белгиланган намунадаги гувоҳнома берилади.

Ўқиш ҳақи — 51.000 сўм.

Тўлов шарти: нақд пул билан ёки пул ўтказиш йўли билан.

Дастлабки рўйхатдан ўтиш муддати — 28 январгача.

Назорат учун йиғилиш — 28 январгача.

ТЕЛЕФОНЛАР: 68-83-52, 67-94-15.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: Тошкент шаҳри, 700077, Буюк Ипак йўли кўчаси, 71-уй. Ёшлар билимгоҳи, 427, 429-хоналар. «М. Горький» метро бекати, аввалги Партия мактаби олдида.

ЧЕТ ЭЛ ЭЛЧИХОНАСИ

Элчи резиденцияси учун шаҳар марказидан 20 дақиқали масофада (машинада) бўлган, 10 хонали, майдони 200—250 кв. м., боғ ва бассейнли бинони;

Элчихона учун — шаҳар марказидан 10 дақиқали масофада бўлган, 20 хонали, майдони 500—600 кв. м. ли бинони;

Элчихона ходимлари учун — шаҳар марказидан 20 дақиқали масофада бўлган, 6—7 хонали, майдони 100—150 кв. м. ли квартираларни

ИЖАРАГА ОЛАДИ

Телефон — 33-14-38 (соат 9 дан 18.00 гача мурожаат қилинсин).

ТАШКИЛОТ

4АМ100 сериядаги 2,2 квт — 5,5 квт. қувватли, минутига 1000—3000 марта айланадиган уч фазали асинхрон **электр двигателлари;**

0,8 — 1,1 квт. қувватли, минутига 1000 марта айланадиган уч фазали асинхрон электр двигателлари, ачитиш ва совутиш йўли билан сут маҳсулотлари ва спирт ишлаб чиқарувчи **ачитиш қурилмаларини**

ТАВСИЯ ҚИЛАДИ

* * *

Шунингдек, каноп қоплар, ташкилий техника ((компьютер, ксерокс), идора учун камида 2 хонали квартирани пул ўтказиш йўли билан

СОТИБ ОЛАДИ

Қизиқарли тижорат таклифлари кўриб чиқилади.

ТЕЛЕФОН: — 78-67-21.
ТЕЛЕФАКС: — 45-75-67.

Тошкент вилояти Қибрай (илгариги Орджоникидзе) туманидаги Ҳамза номли 30-ўрта мактаб томонидан **Адилова Адолат Рихсибоевна** номига берилган Б—844306-сонли йўқолган **ўрта маълумоти тўғрисидаги аттестат**

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Ўзбекистон Жумҳурияти Соғлиқни сақлаш вазирлигининг Педиатрия илмий-текшириш илмгоҳи жамоаси илмгоҳ ходими Инобат Аҳмедовага отаси **Муҳаммаджон Аҳмедович ОРИПОВнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент шаҳар Халқ таълими бош бошқармаси фан ва халқ таълими ходимлари Тошкент шаҳар касаба уюшмаси қўмитаси ва туман халқ таълими бўлимлари ТШХТББнинг умумий ўрта таълим бўлими бошлиғи А. Зиёмуҳамедовга отаси **Бўривой ЗИЁМУҲАМЕДОВнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«Тошталефонқурилиш» қурилиш-монтаж корхонаси жамоаси корхона бошлиғи Ҳ. Ғ. Ғуломовга акаси **Саъдулла Ғуломович АЗИМОВнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ҳамза тумани ҳокимининг ижроия маҳкамаси ва Ўзбекистон Халқ демократик партияси туман Кенгаши туман ҳокимининг ўринбосари Ш. Ш. Худойбердиевга онаси **Жаннат ХУДОЙБЕРДИЕВАнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Республикаси Давлат кинокомпанияси жамоаси «Ўзтехтаъминот» фирмаси раҳбари Ш. Р. Абдуваҳобовга укаси **Давлат АБДУВАҲОБОВнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Республикаси ИИВ Нақлиёт Ички Ишлар Бошқармасининг раҳбарияти ва шахсий таркиби Бошқарма Шахсий таркиб билан ишлаш хизмати бошлиғининг касб-маҳорат ва жисмоний тайёргарлик бўйича ёрдамчиси **Абдумажид Абдураҳмонович ЖАЛИЛОВнинг** фожиали вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига ва яқин қариндошларига таъзия изҳор қилади.

Тошкент шаҳар Ички Ишлар Бош бошқармаси раҳбарияти ва шахсий таркиби Жамоат тартибини сақлаш бошқармаси бошлиғининг муовини, милиция подполковниги **Сотимжон ЭШЧОНОВнинг** бевақт вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва қариндош-уруғларига чуқур ҳамдардлик билдиради.

Тошкент оқшоми

МУАССИСЛАР: Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида рўйхатга олинган. Рўйхат сони — 000101.

ТЕЛЕФОНЛАР: хатлар — 33-29-70; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича 32-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000. [illegible]П, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Ҳажми — 3 босма табоқ.
Офсет. Қоғоз бичими А — 2
Нашр кўрсаткичи 64690.

Босмага бериш вақти 11.30 Босмага берилди 12.10. «ШАРҚ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

Буюртма Г—743. 14576 нусҳада. 1 2 3 4 5 6